

Indholdsfortegnelse

1. Indledning	3
2. Generelt om Skelbæk Centret	4
2.1 Dagtilbuddet MSM	4
2.2 Botilbuddet Holmelunden	5
3. Bygningsmæssige forhold mv.	5
3.1 Dagtilbuddet MSM	5
3.1.1 Bygninger.....	5
3.1.2 Værksteder mv.	6
3.1.3 Gangarealer.....	7
3.1.4 Toiletter/baderum.....	7
3.1.5 Øvrige rum	8
3.2 Holmelunden.....	9
3.2.1 Bygninger.....	9
3.2.2 Beboernes lejligheder	10
3.2.3 Gangarealer mv.	11
3.2.4 Køkkener og fællesrum	11
3.2.5 Aktivitetslokaler	12
3.2.6 Udendørsareal	12
3.2.7 Personalefaciliteter	12
4. Beboerne	12
4.1 Funktionsniveau.....	12
4.2 Medicin, læge mv.....	13
4.3 Arbejde og fritid.....	15
4.4 Beboernes økonomiske forhold.....	20
4.5 Ledsageordning	23
4.6 Hjælpe midler.....	24
4.7 Rygepolitik	24
4.8 Alkohol mv.	24
4.9 Vold.....	25
4.10 Beboernes seksuelle adfærd.....	26
4.11 Beboerråd (beboerindflydelse mv.)/kontaktråd	26
4.12 Handleplaner	28
5. Regler om magtanvendelse og lukkede døre	31
5.1 Lukkede døre og frisk luft	33
5.2 Modtagne registreringer	33
5.3 Om indgreb generelt.....	33

---

6. Personaleforhold	34
6.1 Normeringer og sammensætning	34
6.2 Vikarer og sygdom	36
7. Tilsynsordning	37
7.1 Generelt	37
7.2 Ringkøbing-Skjern Kommunes tilsyn	40
7.3 Tilsynsbesøg på Skelbæk Centret	49
Opfølgning	49
Underretning	49

---

1. Indledning

Efter ombudsmandslovens § 7, stk. 1, omfatter ombudsmandens kompetence alle dele af den offentlige forvaltning. Efter § 18 i loven kan ombudsmanden undersøge enhver institution eller virksomhed samt ethvert tjenestested der hører under ombudsmandens virksomhed. I de almindelige bemærkninger til lovforslaget om ombudsmandsloven er det forudsat at der vil ske "en vis forøgelse af inspektionsvirksomheden i forhold til det kommunale område, især af psykiatriske hospitaler og andre institutioner for mentalt handicappede".

Som et led i denne inspektionsvirksomhed foretog jeg og tre af mine medarbejdere den 1. oktober 2007 inspektion af Skelbæk Centret der består af botilbuddet Holmelunden, Satellit Holmelunden og dagtilbuddet MSM som er beliggende i Ringkøbing. Inspektionen omfattede dog ikke Satellit Holmelunden der først er etableret efter inspektionen.

Inspektionen bestod af en indledende og en afsluttende samtale med Skelbæk Centrets ledelse og medarbejderrepræsentanter samt en faglig koordinator fra myndighedsfunktionen i Ringkøbing-Skjern Kommune og en rundvisning på MSM og Holmelunden.

Under inspektion af botilbud anmoder jeg normalt om udlån af skriftligt materiale om magtanvendelse for en nærmere angiven periode forud for varslingen (jf. kapitel 24, i serviceloven, nu lovbekendtgørelse nr. 1117 af 26. september 2007, og bekendtgørelse nr. 789 af 6. juli 2006 om magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten over for voksne samt om særlige sikkerhedsforanstaltninger for voksne og modtagepligt i boformer efter serviceloven). Da Holmelunden er et nyt botilbud der blev taget i brug i slutningen af april 2007, bad jeg under inspektionen om at få oplyst om der havde været magtanvendelser i botilbuddet siden indflytningen. Da der kun havde været nogle få magtanvendelser, besluttede jeg ikke at gennemgå rapporter om magtanvendelse i botilbuddet, og denne inspektionsrapport omfatter således ikke gennemgang af sager om anvendelse af magt.

Forud for inspektionen modtog jeg forskelligt materiale om Skelbæk Centret. Fra Ringkøbing-Skjern Kommune modtog jeg desuden tilsynsrapporter fra det tidligere Ringkøbing Amts seneste tilsyn med de to tidligere botilbud som Holmelunden erstatter (idet der endnu ikke havde været tilsyn på Holmelunden) og MSM.

Efter min anmodning om udlevering af handleplaner (jf. servicelovens § 141) har jeg modtaget kopi af to sådanne planer der er udarbejdet for to af Holmelundens beboere. Da Holmelunden kun havde handleplaner fra 2006 idet botilbuddet havde fået dispensation til fortsat at benytte de gamle handleplaner i 2007, modtog jeg efter aftale en handleplan fra hvert af de to botilbud som Holmelunden har modtaget beboere fra. Jeg henviser til pkt. 4.11.

Denne rapport har i en foreløbig udgave været sendt til Skelbæk Centret og Ringkøbing-Skjern Kommune for at myndighederne kunne få en lejlighed til at fremkomme med eventuelle bemærkninger om faktiske forhold som rapporten måtte give anledning til. Ringkøbing-Skjern Kommune har i mail af 13. juni 2008 på vegne af centret og kommunen fremsat en enkelt sådan bemærkning der er indarbejdet i denne rapport.

2. Generelt om Skelbæk Centret

Skelbæk Centret er oprettet i forbindelse med etableringen af Ringkøbing-Skjern Kommune den 1. januar 2007. Skelbæk Centret består som nævnt af dagtilbuddet MSM, botilbuddet Holmelunden og nu også Satellit Holmelunden der har fælles overordnet ledelse. Botilbuddet Holmelunden er en sammenlægning af de to tidligere botilbud Pensionatet Blomstervænget og Skovbrynskollegiet. Før 1. januar 2007 hørte MSM og de to botilbud under Ringkøbing Amt.

Satellit Holmelunden der som nævnt først er etableret efter inspektionen, er et midlertidigt botilbud for voksne udviklingshæmmede med plads til 7 beboere. Det er etableret i bygninger der tidligere hørte til Pensionatet Blomstervænget.

2.1 Dagtilbuddet MSM

MSM (der nu er en forkortelse for Mennesker, Samvær og Muligheder og før var en forkortelse for maskinsnedkermontage) er et dagbeskæftigelsestilbud og et aktivitets-/samværstilbud for voksne med betydelig nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller særlige sociale problemer, jf. servicelovens §§ 103 og 104. Det er normeret til 54,5 brugere, men på tidspunktet for inspektionen var der 57 brugere hvoraf 4 brugere var "halvtidsindskrevne" (dvs. at de kommer 3 af ugens 5 dage). Flere af MSM's brugere har i øvrigt såkaldte hjemmedage hvor de ikke kommer på MSM, men bliver hjemme.

Brugerne havde på inspektionstidspunktet en aldersspredning fra 19 til 64 år.

Brugerne kommer fra flere forskellige steder i Ringkøbing-Skjern Kommune. Under inspektionen blev det oplyst at ca. 12-14 af brugerne kommer fra botilbuddet Holme-

lunden. De øvrige brugere bor enten i egne lejligheder, hos deres forældre eller i andre botilbud/bofællesskaber. Nogle brugere transporterer sig selv til og fra MSM, mens andre bliver hentet og bragt.

MSM er inddelt i tre kategorier – beskæftigelse, dagcenter og daghjem, jf. nærmere pkt. 4.3.

2.2 Botilbuddet Holmelunden

Botilbuddet Holmelunden er et botilbud for voksne der på grund af en betydelig varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne i stort omfang har behov for individuel og omfattende hjælp til almindelige daglige funktioner samt for pleje og omsorg. Holmelundens bygninger er opført efter lov om almene boliger mv., og hjælpen til beboerne på Holmelunden ydes fortrinsvis efter servicelovens §§ 83 og 85.

Holmelunden blev som tidligere nævnt taget i brug i slutningen af april 2007. Som også allerede nævnt kommer beboerne fra de to tidligere botilbud Pensionatet Blomstervænget og Skovbrynskollegiet der samtidig blev nedlagt. Da Holmelunden kun har 30 lejligheder (men 32 beboere da der er to par) mens Blomstervænget og Skovbrynskollegiet tilsammen havde 40 pladser, kunne alle beboerne ikke flytte sammen i Holmelunden.

3. Bygningsmæssige forhold mv.

MSM og Holmelunden ligger tæt på hinanden (der er ca. ti minutters gang mellem) i et villakvarter i Ringkøbing og tæt på byens centrum.

3.1 Dagtilbuddet MSM

3.1.1 Bygninger

MSM består af én større rød murstensbygning på 1660 m². Bygningen er fra 1972 og er indrettet således at der i midten er toiletter og omklædningsrum og et sanserum. Rundt om disse faciliteter er en mellemgang der – kun afbrudt af kantinen som det er muligt at gå igennem – går hele vejen rundt i huset. Foruden kantinen er der yderst i bygningen kontorer, værksteder og en ny multisal/idrætshal der er indrettet i det tidligere snedkerværksted (der ikke var rentabelt).

Udendørsarealet rundt om bygningen består af en række mindre haver opdelt med hække imellem. I en af haverne er der et drivhus og køkkenhaver hvor der dyrkes grøntsager. Desuden er der for den ene ende af bygningen en asfalteret parkeringsplads og et skur til cykler, knallerter mv.

3.1.2 Værksteder mv.

MSM er opdelt i 9 mindre grupper (produktionsgruppen, pedel/musikgruppen, jord til bordgruppen, naturgruppen, skovgruppen, dagcentret/kreativgruppen, ungegruppen, seniorgruppen og kantine-/cafégruppen).

Produktionsgruppen er et værksteds-/beskæftigelsestilbud mens de øvrige grupper alle er aktivitets- og samværstilbud. Produktionsgruppen har således et egentligt værksted (et metalværksted) mens de øvrige grupper, bortset fra skovgruppen, er beskæftiget i forskellige lokaler (grupperum) i bygningen. Skovgruppen har ikke et eget lokale til rådighed på MSM, men har lejet lokaler i en ældre skovfogedbolig (St. Hoverdal) der ejes af Skov- og Naturstyrelsen. Gruppen mødes dog om morgenen på MSM i et lokale der tidligere var rygerum.

Produktionsgruppen er som nævnt beskæftiget på et værksted. Ved siden af værkstedet er der et stort lager. Værkstedet kan beskæftige i alt 11-12 brugere med almindeligt lønnet arbejde. Arbejdsopgaverne er beskrevet i pkt. 4.3.

Metalværkstedet fremstod som et ganske almindeligt metal-/smedeværksted. På lageret var der flere forskellige arbejdsmaterialer fra de virksomheder som MSM får arbejdsopgaver fra.

Arbejdstilsynet kommer på besøg en gang imellem, og værkstedet opfylder de krav som det skal, herunder om udluftning. Den produktion som MSM udfører for Vestas, er meget miljøbevidst, og de materialer som der arbejdes med for dette firma, stiller ikke krav om udluftning.

I tilslutning til værkstedet er der et lille pedelrum hvor brugere der har behov for det, kan trække sig lidt tilbage og arbejde i mindre grupper/alene, f.eks. med samling af slutmuffer.

Jeg besøgte også de grupperum som de øvrige grupper benytter. Lokalerne er malet i lyse farver og har parketgulve.

Om aktiviteterne i de enkelte grupper henviser jeg til pkt. 4.3. Disse er i øvrigt også beskrevet i tilbudsportalen, www.tilbudsportalen.dk. (Efter servicelovens § 14, stk. 1, skal tilbud som MSM og Holmelunden registreres på tilbudsportalen, og myndighederne har pligt til løbende at ajourføre oplysningerne på denne portal, jf. § 6, stk. 2, i bekendtgørelse nr. 681 af 20. juni 2007 om tilbudsportalen).

I det lokale som jord til bordgruppen benytter, er der bl.a. en tavle med stikord og tegninger over ugens program. På inspektionstidspunktet var gruppen i færd med ved et

bord i midten at skrive en indkøbsseddel. Gruppen havde samme dag høstet bl.a. squash der skulle bruges i en kage som gruppen skulle bage om torsdagen. Gruppen har egen køkkenhave og drivhus samt hindbærbuske mv.

Naturgruppen har lokale ved siden af, og mellem de to lokaler er der en foldedør. Naturgruppen og jord til bordgruppen arbejder i team. Også her er der en tavle med ugens aktiviteter. To af brugerne i naturgruppen er fra Bosnien. Den ene kan tale og skrive lidt dansk, og derfor er der sat labels med navne på de forskellige ting i lokalet, f.eks. på kaffemaskinen så den pågældende kan lære ordene. Den pædagog der er tilknyttet gruppen, kan selv tale noget bosnisk. Ellers bruges tegn til tale.

Mellem de lokaler der hører til henholdsvis ungegruppen og dagcentergruppen (tidligere kreativgruppen) er der ligeledes en foldedør. Disse grupper har også fælles teamarbejde.

Kantinegruppen og seniorgruppen har også teamarbejde. Kantinegruppen har et lokale ved siden af kantinen som gruppen kan benytte til pauser mv.

Seniorgruppen har et hyggeligt lokale og et mindre ekstralokale hvor der hang en masse udklædningstøj mv. Det blev oplyst at der var et igangværende teaterprojekt hvor beboerne skulle spille Folk og Røvere i Kardemomme by. Tøjet bruges i øvrigt til fastelavn mv.

3.1.3 Gangarealer

Gangarealerne er brede og er malet i lyse og blå farver. Gulvene er belagt med linoleum. Dørene er i forskellige farver, og på væggene hænger der billeder. På gangen står der et airhockey- og et bordfodboldspil.

3.1.4 Toiletter/baderum

Der er flere toiletter og faciliteter til omklædning, men der er kun et handicптоilet. Som nævnt i pkt. 4.1 har MSM to brugere der benytter henholdsvis kørestol og scooter. Kørestolsbrugeren bliver dårligere og dårligere og skal derfor måske snart bruge skiftebriks. Handicптоillet er ikke så stort og opfylder ikke fuldt ud kravene til indretning heraf. Personalet oplyste under inspektionen at toilettet for så vidt er stort nok, men ikke når der bruges lift som kræver at to medarbejdere deltager. Det kan således være svært at hjælpe kørestolsbrugeren på toilet med lift. Da der ikke er plads til en skiftebriks på toilettet, er det indtil videre aftalt at den person der måske vil få behov for en sådan briks, kommer hjem en time før hver dag.

Det blev oplyst at der er nogle overvejelser om at inddrage nogle baderum og ombygge dem til et egentligt handicapegnet toilet og bad da der ikke længere er samme behov for disse baderum som tidligere. Hvis der kommer flere med behov som ovennævnte brugere, bliver det et problem at tackle sådan som de fysiske forhold er i dag.

Jeg beder om oplysning om resultatet af de nævnte overvejelser om at ombygge baderum med henblik på forbedring af toiletforholdene for handicappede.

3.1.5 Øvrige rum

Der er indrettet et såkaldt sanserum i et af lokalerne i bygningen. Sanserummet indeholder forskellige ting med forskellige strukturer mv. til at påvirke brugernes sanser. Der er tillige en projektor mv. der anvendes til at sende forskellige farvede mønstre op på væggen, og et musikanlæg. Rummet er indrettet med en dobbeltseng/vandseng, en sækkestol, et plastikgardin med lys og spejl ovenover og en søjle med lys og bevægelse. Der stod tillige en briks idet rummet tillige benyttes af fysioterapeuten. Rummet anvendes bl.a. hvis en bruger bliver vred eller urolig og har behov for beroligelse.

MSM har som tidligere nævnt tillige en idrætshal (multisalen). Den er indrettet i det tidligere værksted og blev taget i brug i april 2006. Salen har håndboldmål i hver ende og tape på gulvet til brug for spillet boccia. I den ene ende af salen er der vinduer, og der er opsat et net foran for at undgå at vinduerne ødelægges.

Et tidligere rygerum der ligger i tilknytning til kantinen, var på tidspunktet for inspektionen ved at blive istandsat til hyggerum/tv-stue til brugerne. I lokalet var der bl.a. en hjørnesofa. Et billedkunstprojekt skal stå for udsmykningen af rummet.

Al rygning foregår nu udendørs, og til rygerne er der etableret en rygeterrasse ved værkstedet.

Kantinen er et stort og lyst lokale med vinduer ud mod vejen. Her kan brugerne købe mad og drikkevarer dagligt, jf. pkt. 4.3.

Der findes tillige et træningskøkken der bruges til f.eks. bagning. Der kan komme 6-7 brugere med lærer i køkkenet.

I den ene ende af bygningen ned mod parkeringsarealet ligger personalets kontorer og et møderum. Lokalerne er lyse og har vinduer ud mod vejen.

Ifølge tilbudsportalen er der tillige udendørs (foruden nyttehave mv.) en sansehøve (der passes af seniorgruppen). Jeg så ikke denne høve.

I det materiale som jeg har modtaget forud for inspektionen, er det oplyst at MSM har en mindre konto til reparations- og vedligeholdelsesopgaver, men i øvrigt kan søge om ekstraordinære midler til bygnings- og vedligeholdelsesarbejder. Udgifter til vedligeholdelse afholdes i øvrigt af Ringkøbing-Skjern Kommune der afholder årlige byggesyn og på grundlag heraf udarbejder vedligeholdelsesplaner og prioriterer større bygningsopgaver. På daværende tidspunkt havde kommunen endnu ikke foretaget bygningssyn for 2007, men MSM havde i 2007 fået nyt tag på 3/5 af bygningen.

Det er endvidere oplyst at MSM ifølge lejeaftalen med Skov- og Naturstyrelsen har den indvendige vedligeholdelsespligt for så vidt angår de lokaler som MSM lejer i den tidligere nævnte skovfogedbolig (St. Hoverdal).

Af Ringkøbing Amts tilsynsrapport af 27. januar 2006 fra tilsynet den 21. november 2005 fremgår det at det blev fremhævet at tilsynet i højere grad burde have omfattet egentlige bygningskader der bl.a. medførte vandindtrængning og måske fare for svampeangreb. Amtet bemærkede hertil at dette ikke var omfattet af manualen for tilsyn, og at der var andre i amtet der havde specialviden herom. Bortset herfra var det tilsynets vurdering at den samlede bygningsmasse fremstod pæn og vel vedligeholdt.

Jeg beder om at få oplyst om det nye tag har udbedret de nævnte bygningskader, eller om de er udbedret på anden vis. Jeg beder desuden om at få oplyst resultatet af det seneste bygningssyn.

De bygningsmæssige forhold på MSM giver mig i øvrigt ikke anledning til bemærkninger.

3.2 Holmelunden

3.2.1 Bygninger

Holmelunden er et nyt byggeri der som tidligere nævnt er bygget efter almenboligloven, og som blev taget i brug i slutningen af april 2007.

Holmelunden består af et stort sammenhængende byggeri. Byggeriet omfatter en administrationsbygning og to større bygninger med hver to boenheder og lukkede atriumgårde. Bygningerne er forbundet med en mellemgang (koblingsgang) der går hele vejen ned gennem bygningen. Til højre for indgangspartiet er der i en særskilt bygning garage, redskabs- og cykelskur. Omkring bygningen og mellem henholdsvis admini-

strationsbygningen og den ene bygning og mellem denne bygning og den anden bygning er der haver.

Fra indgangspartiet i administrationsbygningen er der til venstre en gang med mødelokaler og kontorer mv. og til højre et depotrum til beboernes ejendele. Indgangsdøren er en skydeglassdør der åbner automatisk, men aflåses kl. 22.00.

I administrationsbygningen er der et stort mødelokale der kan deles op i to lokaler ved hjælp af en foldevæg. Mødelokalet kan også bruges til arrangementer for beboerne og udlejes også til AOF.

Ligefrem er mellemgangen. Til hver side fra mellemgangen ligger i hvert byggeri lejligheder og køkkener med tilstødende opholdsstuer til de i alt fire boenheder (grupper). Den ene bygning huser Team A og den anden Team B. De to bygninger er spejlvendt identiske. Hvert team har to grupper der har hver deres køkken og spise- og opholdsstue. Fra alle fire køkkener og opholdsstuer er der adgang til en lille atriumgård med græsplæne. Lejlighederne ligger ud til gange der går rundt om fællesarealerne, herunder atriumgårdene.

Holmelunden har plads til 32 beboere (fordelt på 30 lejligheder). Hver gruppe har 8 beboere. 16 af lejlighederne (8 i Team A og 8 i Team B) er beliggende til venstre for mellemgangen og 14 (7 i Team A og 7 i Team B) til højre for mellemgangen.

3.2.2 Beboernes lejligheder

Alle lejlighederne er på ca. 44 m² og består af køkken, stue, soveværelse og badeværelse. To af lejlighederne bebos af ægtepar.

Alle lejligheder er (spejlvendt) ens. Entre, køkken og stue er et stort lokale. Når man træder ind i lejligheden (entre/køkken), er der på den ene væg fire indbyggede skabe og på den anden væg køkkenskab, et køleskab og en vask. Nogle beboere har desuden – vurderet konkret ud fra beboerens funktionsniveau – to kogeplader der kan tilsluttes en stikkontakt.

Der er skydedøre mellem lejlighedernes rum og ingen dør- eller fodkarme. Badeværelserne er store, og mange af beboerne har egen vaskemaskine og tørretumbler på badeværelset. Der er ovenlysvindue i badeværelserne der kan åbnes og lukkes via en kontakt på væggen. Der er lysebrunt linoleumsgulv i køkken, stue og soveværelse og mørkegråt linoleumsgulv i badeværelset. I soveværelset er der skabe som ikke er indbyggede.

Alle lejligheder har fra stuen udgang til en lille terrasse. Lejlighederne er lyse med store vinduer og højt til loftet.

Beboerne har selv indrettet deres lejligheder med egne møbler mv. Lejlighederne er således meget individuelt indrettede hvad angår udsmykning og møblement hvilket giver dem et personligt præg. Nogle havde dog ikke ret mange møbler. Det blev oplyst at beboerne fik afslag fra kommunen på hjælp til at købe nye møbler i forbindelse med flytningen fra det tidligere botilbud.

Beboerne har mulighed for selv at vælge farven på væggene, men de lejligheder der blev besigtiget under inspektionen, havde alle hvide vægge.

Ved døren ind til de enkelte lejligheder er der opsat navneskilte med beboernes fulde navn og nogle steder også billeder af dem selv som de selv har sat op.

3.2.3 Gangarealer mv.

Gangene er brede og lyse. Væggene er hvide, og der er lyse linoleumsgulve. En del af gangarealernes vægge (der vender ud mod haverne) er glas/vinduespartier fra gulv til loft. De øvrige vægge er i Team A udsmykket med forskellige billeder og malerier, og der hænger tillige postkasser. Team B havde endnu ikke fået udsmykning på væggene, men var i færd med at købe det og eventuelt tillige grønne planter.

Der er et vaskerum med vaskemaskine og tørretumbler til rådighed for beboerne, men mange beboere har som nævnt selv vaskemaskine og tørretumbler på deres badeværelse. Alle får hjælp til at vaske tøj.

3.2.4 Køkkener og fællesrum

Botilbuddet er som nævnt opdelt i to grupper – Team A og Team B – som bor i hver sin bygning. Hvert team har to åbne køkkener med spiseafdeling og tilstødende opholdsstue (spejlvendt). Alle køkkenerne og spiseafdelingerne ligger ud til den gennemgående mellemgang. Der er mulighed for at lukke af både mellem køkkenerne og værelsesgangen og mellem køkkenerne og mellemgangen med skydedøre (hvilket også var tanken), men det sker sjældent. De to gruppers opholdsrum fremtræder derfor som et langt fælleslokale på tværs og virker som et gennemgangsrum når det er åbent. Nogle synes at fællesrummet er for stort og sterilt, og at det er svært at få skabt hygge/hjemlig stemning som før. Det medfører at mange – også på grund af de gode værelser – bliver på værelset.

Opholdsstuerne er indrettet med fladskærms-tv og lædermøbler og anvendes til at se tv, film eller andre aktiviteter for de beboere der ønsker det. I køkkenerne er der hæve/sænke anretterborde.

Køkkenerne og opholdsstuerne har vinduespartier og døre ud til små atriumgårde (havearealer) med græsplæner. Under inspektionen var havearealerne stadig under anlæggelse.

3.2.5 Aktivitetslokaler

Ud til gangarealet mellem de to bygninger til henholdsvis Team A og B ligger der forskellige lokaler hvoraf et skulle indrettes til et aktivitetsrum (motionsrum) efter beboernes ønske. Rummet var på tidspunktet for inspektionen endnu ikke indrettet.

Holmelunden har ikke nogen sportshal, men kan benytte – og benytter – multirummet/idrætssalen på MSM.

3.2.6 Udendørsareal

På tidspunktet for inspektionen var udendørsarealerne omkring og i midten af bygningen endnu ikke færdiganlagte. Der er bl.a. en cykelbane med farvede cirkler, og det blev oplyst at der skulle anlægges bålplads og sansehøve mv.

3.2.7 Personalefaciliteter

Personalet har foruden kontorer mv., personaletoiletter, baderum og omklædningsrum. Der er tillige to handicaptoliletter på den lange mellemgang der er fælles for personale og gæster.

Derudover har personalet et vagtrum med en seng samt bad og toilet hvor nattevagten sover. Beboerne kan vække nattevagten efter behov både ved at ringe til vagtrummet fra beboerens egen lejlighed eller ved at banke på døren til vagtrummet.

Jeg har ingen bemærkninger til Holmelundens bygningsmæssige forhold.

4. Beboerne

4.1 Funktionsniveau

Holmelunden er som tidligere nævnt et botilbud for voksne med en betydelig varigt nedsat fysisk og psykisk funktionsevne.

Beboerne har forskellige funktionsnedsættelser. I oplysningerne om botilbuddet på tilbudsportalen er nævnt hørelse, kommunikation, mobilitet, angst, depression, forandret virkelighedsopfattelse, personlighedsforstyrrelse, hjerneskade og udviklingshæmning. Der er stor forskel på hvilke færdigheder beboerne har. Flere af beboerne er rimeligt velfungerende og kan tale deres egen sag, men de fleste har behov for omfattende hjælp i de daglige funktioner.

Beboersammensætningen er for så vidt ikke forskellig i Team A og B, men Team B har dog flere med psykiske lidelser end Team A, og Team A har fortrinsvis unge beboere. Nogle af beboerne er udadreagerende, andre indadreagerende, men ingen er personfarlige.

Funktionsniveauet for de beboere der kommer i dagtilbuddet MSM, er også meget forskelligt, og der er således også stor forskel på hvor meget hjælp og hvor faste rammer den enkelte bruger har behov for. Æn er kørestolsbruger, og en anden anvender scooter. Som tidligere nævnt bliver den ene bruger der har sklerose, dårligere og dårligere.

Under inspektionen blev det oplyst at brugerne er meget gode til at tage sig af hinanden, og at der ikke er problemer mellem brugerne på grund af forskelle i deres funktionsniveau.

4.2 Medicin, læge mv.

Under rundgangen på Holmelunden så jeg et medicinrum med aflåste skabe. Det blev oplyst at det er social- og sundhedsassistenterne der står for medicinophældning mv. (håndtering). Medicinen kommer dernæst ud i teamene. Jeg går ud fra at det er den praktiserende læge der ordinerer medicinen til beboerne og udskriver recepterne.

Af amtets tilsynsrapporter fremgår det at der forelå retningslinjer for håndtering af medicin på Blomstervænget og Skovbrynskollegiet samt på MSM. Af tilsynsrapporten om MSM fremgår det tillige bl.a. at der er flere brugere der får en del medicin, at medicinen modtages i doser, og at det aftales hvem der er ansvarlig for at hjælpe den enkelte bruger.

Af den generelle kvalitetsstandard som Ringkøbing-Skjern Kommune har udarbejdet (jf. herom pkt. 7.1) og som findes på kommunens hjemmeside (www.rksk.dk), fremgår det at der skal udarbejdes (nye) retningslinjer om medicinadministration.

Jeg beder om en kopi af disse retningslinjer når de foreligger. Hvis der foreligger eller udarbejdes særskilte retningslinjer for håndtering af medicin til brugerne på MSM, beder jeg tillige om kopi af disse retningslinjer.

På min forespørgsel blev det oplyst at Holmelunden leverer al restmedicin tilbage til apoteket til destruktion når udløbsdatoen er overskredet, eller hvis den pågældende medicin ikke længere skal benyttes. Holmelunden modtager ikke en kvittering fra apoteket på den tilbageleverede medicin. Jeg oplyste at det efter min opfattelse – for at undgå eventuel tvivl om hvad der sker med restmedicin og heraf følgende uberettigede mistanker – kan være fornuftigt at få en kvittering fra apoteket. En mulig løsning kan være at Holmelunden selv skriver op hvad der bliver afleveret, og anmoder om apotekets kvittering herfor, f.eks. i form af et stempel. Både kommunens repræsentant og botilbuddets ledelse erklærede sig enige i mine synspunkter og oplyste at min anbefaling ville blive fulgt.

Jeg beder Holmelunden om at oplyse hvorvidt botilbuddet herefter har indført en sådan form for kontrol med restmedicinen for at sikre at der ikke sker (kan ske) misbrug og omsætning af medicin.

Beboerne benytter deres egen praktiserende læge.

Holmelunden har ikke en speciel normering med hensyn til tilsyn af psykiater, men anvender almindelig praktiserende psykiater ved behov. Holmelunden har ikke de psykisk sværeste beboere, men en del er på psykofarmaka der er ordineret af pågældende psykiater. Det blev oplyst at Holmelunden har tæt kontakt med psykiateren i forbindelse med seponering og ændring af medicin mv., og at han også kan inviteres med til behandlingsmøder. Holmelunden samarbejder også med et team på Herning sygehus, primært psykiatriske sygeplejersker. Ordningen fungerer ifølge Holmelunden fint.

Det blev endvidere oplyst at Holmelunden har personale der har modtaget kurser i psykiatri.

Af amtets rapport om tilsynet på MSM fremgår det at MSM ofte deltager i opfølgingsmøder med psykiateren.

Jeg beder om nærmere oplysninger om Holmelundens samarbejde med Herning Sygehus.

Jeg går ud fra at det er personalet der tilser om den enkelte beboer har det godt, og at det er personalet der i tilknytning hertil (via beboerens egen læge) tilkalder egen læge eller psykiater hvis beboeren opfører sig eller har det anderledes end sædvanligt.

For at sikre en optimal lægelig behandling og deraf følgende trivsel for den enkelte, herunder for at undgå fejlmedicinering eller i værste fald at nogen "glemmes", er det en sikkerhed med et regelmæssigt psykiatrisk tilsynsbesøg. Efter min opfattelse er det således ikke optimalt at en tilknyttet psykiater som udgangspunkt kun kommer på botilbuddet når vedkommende bliver tilkaldt af personalet som har iagttaget en ændring i en beboers adfærd. Man kan heller ikke forvente at personalet konstant kan være opdateret på om der er kommet et nyt medikament på markedet som eventuelt vil kunne forbedre en beboers tilstand/livsindhold.

Jeg beder om kommunens bemærkninger til det rejste spørgsmål om hvorvidt psykiateren bør komme regelmæssigt på botilbuddene uden at være tilkaldt af personalet. Jeg beder herunder kommunen om at oplyse om kommunen har noget indtryk af hvorvidt beboerne på kommunens botilbud generelt får psykologisk og/eller psykiatrisk hjælp i tilstrækkeligt omfang, og om kommunen har foretaget eller er indstillet på at foretage eventuelle skridt med henblik på at sikre at beboerne også løbende på kommunens botilbud får kvalificeret hjælp til psykiske lidelser.

4.3 Arbejde og fritid

Som tidligere nævnt er 12-14 af beboerne på botilbuddet beskæftiget på dagtilbuddet MSM der er normeret til 54 brugere, og derfor også har brugere der kommer fra andre botilbud, egne lejligheder eller forældres hjem. Det blev under inspektionen oplyst at en af brugerne fra Holmelunden er halvtidsindskrevet på MSM.

Dagtilbuddet har åbent alle hverdage – mandag, onsdag og torsdag fra kl. 8.00 til kl. 15.45 og tirsdag og fredag fra kl. 8.00 til kl. 14.00. I Ringkøbing by er der en café for udviklingshæmmede der har åbent om aftenen og i weekenden.

Som tidligere nævnt er MSM opdelt i tre kategorier (værksted, dagcenter og daghjem), og brugerne er inddelt i 9 mindre grupper (produktionsgruppen, jord til bordgruppen, naturgruppen, skovgruppen, pedel-/musikgruppen, dagcentergruppen, ungegruppen, seniorgruppen og kantinegruppen).

Pr. 1. september 2007 havde beskæftigelsen indskrevet 15 brugere, dagcenteret 36 brugere og daghjemmet 6 brugere. Der var en nogenlunde ligelig fordeling af mænd og kvinder.

Produktionsgruppen er et værksteds-/beskæftigelsestilbud, mens de øvrige grupper alle er aktivitets- og samværstilbud. Brugerne bliver tilknyttet grupperne efter brugerens egne ønsker og deres funktionsniveau. Det pædagogiske arbejde tilrettelægges i

øvrigt ud fra de enkelte brugeres handleplaner. Det er den enkelte gruppeleder der er ansvarlig herfor.

Af den ene af de to handleplaner (oplæg) som jeg har modtaget for beboere på Holmelunden, fremgår det at den pågældende (i hvert fald på daværende tidspunkt) var tilknyttet pedelgruppen.

Jeg beder Holmelunden om at oplyse hvilke grupper de (øvrige) beboere der kommer fra Holmelunden, er tilknyttet, og om de alle, bortset fra den ene der er nævnt ovenfor, kommer alle dage og hele dagen på MSM.

Produktionsgruppen kan beskæftige 11-12 brugere med almindeligt lønnet arbejde. Gruppelederen af værkstedet oplyste under inspektionen at MSM ikke har problemer med at få (kvalificeret) arbejde til brugerne. Værkstedet har opgaver fra mange forskellige virksomheder, bl.a. et lokalt metalværksted, Vestas og en konkurrent hertil samt et landmålerfirma. Opgaverne består i forskellige pakke- og montageopgaver mv. Arbejdet for landmålerfirmaet består i at spidse og male træpæle. I mange år har MSM tillige haft et arbejde med at lave hyldebærere, men der er ikke længere så meget efterspørgsel herpå.

MSM har et tællebræt, og alle pakker kontrolvejes så man er sikker på at der er kommet det antal i pakkerne som der skal.

Det blev oplyst at arbejdet går godt, og at aftaler med leverandørerne overholdes.

Der er ikke meget samarbejde med andre botilbud mv. Det sker kun hvis MSM er presset. I så fald kan de også henvise arbejde til kriminalforsorgen (Arresthuset i Ringkøbing). Det samme gælder hvis der er tale om mere avanceret arbejde som botilbuddet ikke selv kan udføre.

Prisfastsættelsen sker normalt som stykpriser. Det blev under rundgangen på metalværkstedet oplyst at værkstedet har et produktionskrav på ca. 300.000 kr., og at indtjeningen er rentabel. Af tilsynsrapporten fra Ringkøbing Amts tilsyn på MSM i november 2005 fremgår det at der gennem årene har været et godt overskud, og at der på baggrund heraf løbende er foretaget bygningsmæssige forbedringer.

Brugere der har behov for at arbejde i mindre grupper/alene, kan trække sig lidt tilbage og f.eks. samle slutmuffer i det pedelrum der er tilknyttet værkstedet.

Pedel-/musikgruppen er beskæftiget med forskellige praktiske opgaver for de øvrige grupper i MSM og udøver og arrangerer musik for hele huset to gange om ugen. Gruppen har et tæt samarbejde med produktionsgruppen.

Kantinegruppen er beskæftiget med praktiske opgaver i kantinen og har 5 brugere.

Jord til bordgruppen har 6 brugere der er beskæftiget med forarbejdning af råvarer til bagning mv. Gruppen har som tidligere nævnt egen køkkenhave. På inspektionstidspunktet hjalp denne gruppe også et værksted i Skjern med at pakke skruer.

Naturgruppen der også har 6 brugere, er for brugere der gerne vil ud i naturen på gåture eller forskellige andre oplevelser. På inspektionstidspunktet foldede gruppen også sanghæfter til den årlige ældrefestival, og året før havde gruppen af naturmaterialer lavet en krybbe til kirken.

Skovgruppen er for brugere der primært har lyst til at benytte skovens muligheder med planlagte opgaver. Gruppen har 9-10 brugere og tager ud fra MSM hver dag. De saver f.eks. brænde op og laver briketter af lyng.

Seniorgruppen har 6 brugere og er for brugere fra 49 til 64 år. Der lægges vægt på vedligeholdelse af færdigheder. Gruppen er beskæftiget med teaterprojekter og har derfor en hel del udklædningstøj.

Ungegruppen har 5 brugere og er for unge mellem 18 og 30 år. Der arbejdes målrettet efter brugernes behov og med håndtering af problemer der opstår i ungdommen. Det blev oplyst at gruppen synger og danser meget og arbejder med forskellige temaer, som på inspektionstidspunktet var årstider.

Dagcentergruppen (tidligere kreativgruppen) laver aktiviteter ud fra brugernes funktionsniveau og udvikler kreative evner.

Hvis brugerne trænger til et gruppeskift, kan de komme i praktik i andre grupper.

Der foregår også aktiviteter på tværs af grupperne og ud af huset, f.eks. udflugter, fester, sportsudøvelse. Det blev oplyst at der er mange sådanne aktiviteter, f.eks. gåture hver anden tirsdag. Grupperne arrangerer på skift arrangementer.

Multisalen på MSM benyttes flittigt – og også af brugere fra Holmelunden en gang imellem om aftenen idet Holmelunden som tidligere nævnt ikke har en idrætssal. AOF's kursister benytter også salen flittigt. Hjemmevejledere (som Ringkøbing-Skjern Kommune har mange – ca. 60 – af), har også mulighed for at benytte salen. Det blev

oplyst at MSM var ved at etablere forskellige aktiviteter, bl.a. et håndboldhold. Skjern Håndboldklub har arrangeret et hold for udviklingshæmmede, og første dag mødte der 32 interesserede op.

Med hensyn til Holmelundens anvendelse af MSM's multilokale blev det oplyst at bo-tilbuddet først var ved at starte det op og sætte det i system. Der var planer om en fast ugedag hvor de beboere der har lyst, kan komme derover.

På Holmelunden var der som nævnt ved at blive etableret et aktivitets-/motionsrum. Udenfor er der som også tidligere nævnt en cykelbane med farvede cirkler, og der skulle anlægges bålplads og sansehøve mv.

Under inspektionen blev det desuden oplyst at nogle beboere deltager i havearbejde en gang om ugen.

Jeg beder om nærmere oplysninger om aktiviteterne i arbejdstiden for de beboere på Holmelunden der ikke er tilknyttet MSM. Jeg beder endvidere om nærmere oplysninger om hvilke fritidsaktiviteter beboerne kan deltage i, herunder aktiviteter udover havearbejde mv. der foregår udendørs og uden for Holmelunden.

Jeg beder desuden om oplysning om hvorvidt brugen af multilokalet på MSM nu er sat i system, og hvor mange der i givet fald deltager i aktiviteter dette sted.

På MSM kan brugerne købe mad i kantinen hver dag eller enkelte dage eller selv tage mad med. MSM får til frokost leveret mad fra Køkkenet Åkanden, og de er tilfredse med maden. Brugere kan vælge mellem fire forskellige retter, herunder en varm ret (og ellers salat og smørrebrød), til mellem 7,50 kr. og 38 kr. Prisen for den varme ret er fastsat af leverandøren. Derudover sælges bagværk som jord til bordgruppen fremstiller. Fødevareregion Herning kommer på regelmæssige tilsynsbesøg.

Der er udarbejdet en kostpolitik med hjælp fra Sundhedsskolen i Hoverdal der bl.a. har resulteret i at der ikke længere kan købes slik mv. i kantinen.

Af tilsynsrapporten fra Ringkøbing Amts tilsyn med MSM den 21. november 2005 fremgår det at der var overskud på kantinedriften som kom brugerne til gode. I 2005 forventedes overskuddet at blive mellem 6.000 og 15.000 kr. I rapporten anførte tilsynet herom følgende:

”... det er almindeligt anerkendt og godt princip, at man betaler den faktiske pris for en vare, og der holdes øje med, at et overskud ikke bliver for stort. Begrundel-

sen er, at man ikke kan være sikker på, at de personer, der har bidraget til overskuddet, også får deres forholdsmæssige andel tilbage.”

Jeg beder om oplysning om hvorvidt der fortsat er overskud på kantinedriften og i givet fald hvor stort det er. Jeg beder endvidere om oplysning om hvad det som tilsynet anførte efter tilsynet i november 2005, har givet anledning til.

På Holmelunden tilbereder de enkelte afdelinger selv morgenmad og frokost. Beboerne hjælper til med at tilberede maden og med at dække bord og rydde op i det omfang de magter det.

Det fremgår af oplysningerne på tilbudsportalen at der er to rengøringsassistenter og/eller køkkenmedhjælpere. Det fremgår ikke om der er tale om to rengøringsassistenter eller to køkkenmedhjælpere eller en af hver. Det blev heller ikke oplyst under inspektionen.

Jeg beder om oplysning om hvem der står for planlægning og indkøb til morgenmad og frokost, og hvor den varme mad kommer fra.

Jeg beder desuden om oplysning om hvorvidt der er en kostpolitik på botilbuddet.

Endvidere beder jeg om at få oplyst om beboerne normalt spiser sammen eller hver for sig.

Endelig beder jeg om oplysning om hvorvidt beboerne så vidt de magter det, sammen med personalet selv rydder op og gør rent i deres lejligheder.

Det fremgår af aftaler om valgfrie ydelser som jeg modtog kopier af under inspektionen, at Holmelunden har ”bus/biler”. Beboerne betaler for udgifterne til transport med bus og biler efter disse aftaler.

Beboerne tilbydes mindst en ferierejse om året som kan gå blot til Søndervig eller andre steder, herunder til udlandet. Holmelunden har et ferieudvalg. Det er et princip at højst fem beboere deltager ad gangen. Holmelunden kan derfor ikke bruge de rabatordninger som nogle rejsebureauer der har særlige rejser til handicappede, yder idet der kun gives rabat hvis de er flere. Beboerne kan søge om et vist antal timer til sådanne rejser.

Holmelunden dækker den almindelige lønudgift til personalet og eventuelt benyttede ledsagertimer under ferien. Løn herudover til personale dækkes af den/de beboere der er med på den pågældende ferie. Beboerne afholder endvidere alle udgifter vedrørende ferien, herunder også udgifter til mad, billetter, transport, ophold mv. til personalet i forbindelse med ferien. Beboerne støttes i opsparing til ferier.

Holmelunden har udarbejdet skriftlige principper for ferieture som jeg har fået udleveret. Det fremgår heraf at alle skal have tilbud om en ferietur, og at der lægges vægt på at turene foregår i små grupper. Det fremgår også heraf at der er nedsat det nævnte ferieudvalg der består af personale fra begge team (to fra hvert team). Personalet sidder i udvalget to år ad gangen så der altid er to "gamle" og to "nye" med i udvalget. Beboerrådet er med i det første planlægningsmøde i oktober, og sommerferieturene skal være sammensat inden 1. januar. Beboerne har mulighed for at ønske bestemte rejsemål og hvem de ønsker at rejse med, og ferieudvalget sammensætter herefter grupperne.

På årsbasis er der afsat 1500 timer til ferieture som ferieudvalget råder over. Beboere og personale kan til enhver tid planlægge en ferietur når blot det sker i samarbejde med ferieudvalget. Kommunen har "lagt op til" at personalet får 10 timer pr. dag på en ferietur.

For så vidt angår 2007 fremgår det af det udleverede materiale at der blev planlagt ture på maksimalt fire dage, og at ferieudvalget derudover havde 250 timer til rådighed til efterårs- og vinterture.

I en opgaveoversigt som Ringkøbing-Skjern Kommune har udarbejdet i tilknytning til den generelle kvalitetsstandard, er tillige under ferieophold nævnt deltagerantal (6-12 – ved udlandsophold 16), hyppighed (2 gange årligt) og varighed (3 og 5 dage).

Jeg beder om at få oplyst hvorvidt der foreligger skriftlige retningslinjer, herunder økonomiske retningslinjer, for personalets deltagelse i ferierejser (og eventuelt andre arrangementer som f.eks. café, restaurant og biograf) med beboerne.

4.4 Beboernes økonomiske forhold

Beboerne på Holmelunden modtager alt efter deres alder enten højeste førtidspension eller folkepension. Herudover modtager de boligsikring.

Beboerne betaler husleje, el, vand, varme og private forsikringer. Beboere der er tilkendt højeste og mellemste førtidspension før 1. januar 2003, har desuden indtil 1. juli

2008 betalt en serviceafgift, dvs. at de har betalt for den særlige service mv. der følger af opholdet. jf. servicelovens § 162 der er ophævet ved lov nr. 446 af 9. juni 2008.

Af de skemaer med aftaler med beboerne om betaling for valgfrie ydelser som jeg modtog kopi af under inspektionen, fremgår det at disse ydelser omfatter kost, kørsel i botilbuddets biler/busser, kabel-tv (grundpakke) og licens, rengørings- og vaskemidler samt diverse (toiletpapir, lys, blomster, blade og aviser).

Beboerne betaler desuden for ferier, udflugter og andre arrangementer, herunder – som nævnt under pkt. 4.3 – for personalets mad, billetter og transport samt løn udover ”normaltiden”.

Det blev under inspektionen oplyst at huslejen udgør 6.600 kr. om måneden, og at det kun er ca. 500 kr. mere end huslejen på de botilbud som beboerne kom fra. Det skyldes at beboerne på Holmelunden modtager en større boligsikring end tidligere.

Ifølge skemaerne med aftaler om valgfrie ydelser betales der for fuld kost 2.200 kr. om måneden, og hele servicepakken koster i alt 2.714 kr. om måneden.

Jeg beder Holmelunden om at oplyse om der sker tilbagebetaling til beboerne hvis der er ikke-forbrugte midler i servicepakken.

Det blev oplyst at førtidspensionister der modtager pension efter den nye pensionslov, har færre penge til rådighed end beboere der modtager pension efter den gamle pensionslov. Når beboerne overgår til folkepension, får de en mindre indkomst og kan have svært ved at få pengene til at slå til. Beboerne skal have ca. 2.500 kr. til rådighed når de faste udgifter er betalt, og der er lavet beregninger for at se om de har det. Hvis der er et problem, kan servicelovens § 100 (om dækning af nødvendige merudgifter) bruges.

Jeg anmoder om oplysning om hvorvidt botilbuddet sørger for at de beboere der modtager førtidspension, og som har lyst og råd, indbetaler en del af pensionen til en kapitalpension så de ikke pludselig ved overgangen til folkepension står med en meget mindre indkomst.

Jeg går ud fra at det nævnte rådighedsbeløb er beregnet til f.eks. tøj, medicin, indbetaling til kapitalpension, frisør, tandlæge, aftenskole eller lign., møbler og forlystelser, herunder ferie.

Jeg beder om nærmere oplysninger om indtægter og (såvel obligatoriske som valgfrie) udgifter for Holmelundens beboere, f.eks. ved angivelse af eksempler for beboere der modtager henholdsvis pension efter den nye pensionslov, den gamle pensionslov og folkepension.

Endvidere beder jeg om oplysning om hvorvidt der sker regulering af betalingen for el og varme således at beboerne ikke betaler for mere end forbruget.

Det blev under inspektionen oplyst at en af beboerne er under værgemål (umyndiggjort).

Under inspektionen blev det ikke nærmere oplyst i hvilket omfang personalet hjælper de beboere der ikke er under værgemål, med at administrere deres midler. Det blev oplyst at nogle pårørende gerne vil involveres i indkøb af f.eks. tøj, men at Holmelunden helst selv vil stå for det sammen med beboerne. Holmelunden har ikke mistanke om misbrug fra pårørendes side af beboernes midler, herunder i forbindelse med ønsker fra pårørende om at blive involveret i indkøb.

Jeg beder Holmelunden om at oplyse nærmere om botilbuddets (hjælp til) administration af beboermidler. Jeg beder herunder Holmelunden om at oplyse om forældrene eller andre pårørende – hvis sådanne findes – er med til at træffe beslutning om eller tages med på råd når der skal træffes økonomiske beslutninger for/sammen med beboerne, herunder ved større indkøb.

Det blev oplyst at der er lavet økonomibeskrivelser på alle beboere, og at det er kontaktpersonerne der tjekker at regnskabet for beboernes indtægter og udgifter stemmer. Andre end kontaktpersoner kan dog også administrere beboernes midler. Da alle har to kontaktpersoner, giver det en vis tryghed imod misbrug. I sidste ende er det lederens ansvar at der ikke forekommer misbrug. Der er ingen ekstern revision af beboernes økonomiske forhold, men der foretages stikprøver i forbindelse med tilsyn.

Det fremgår af Ringkøbing Amts tilsynsrapporter fra amtets tilsyn med Blomstervænget og Skovbrynskollegiet at tilsynet også omfattede beboernes økonomiske forhold. Af den tilsynsmanual som Ringkøbing-Skjern Kommune har udfærdiget, fremgår det også at tilsynet omfatter brugernes økonomi.

Jeg forstår det ovenfor oplyste sådan at botilbuddet fører nøje regnskab med hver enkelt beboers indtægter og udgifter. Jeg går ud fra at Holmelunden har retningslinjer for

varetagelse af beboernes økonomiske midler der sikrer beboerne mod misbrug og personalet mod mistanke herom. Jeg beder om en kopi af disse retningslinjer.

Medmindre det fremgår heraf, beder jeg desuden Holmelunden om at oplyse hvordan beboernes bankbøger og lomme penge mv. opbevares, og at præcisere hvem der (ud over kontaktpersonerne) har adgang hertil.

De kommuner der visiterer brugere til MSM, skal betale for benyttelsen af dagtilbuddet efter tre forskellige takster, en for brugere der er visiteret efter § 103, og to for brugere der er visiteret efter § 104. Disse takster fremgår i øvrigt af bilag 1 til den rammeaftale for 2008 der er indgået mellem Region Midtjylland og kommunerne i regionen. MSM betaler materialeforbrug og udgifter til personale og bus i forbindelse med udflugter, mens brugerne selv betaler entre mv. Brugere skal også selv betale for mad og kaffe mv.

Nogle af de brugere der er indskrevet i beskæftigelsen efter § 103, udfører egentlig beskæftigelse og får derfor også løn herfor. De øvrige brugere der er indskrevet i beskæftigelsen efter servicelovens § 103 eller tilbydes beskæftigelse efter denne bestemmelse, aflønnes med en timeløn på ca. 7,50 kr. svarende til ca. 500 kr. om måneden. Denne aflønning er lomme penge der således ikke påvirker størrelsen af den pension som brugeren får. Det tidligere problem med aflønning som er omtalt i Ringkøbing Amts tilsynsrapport, er løst, og aflønning sker således nu efter reglerne i servicelovens § 105, jf. bekendtgørelse nr. 628 af 15. juni 2006 om aflønning og befordringsudgifter mv. i beskyttet beskæftigelse, særligt tilrettelagte beskæftigelsesforløb og aktivitets- og samværstilbud og vejledning nr. 95 af 5. december 2006 om botilbud mv. til voksne (vejledning nr. 4 til serviceloven).

4.5 Ledsageordning

Efter § 97, stk. 1, i serviceloven yder kommunen 15 timers ledsagelse om måneden til personer under 67 år der ikke kan færdes alene på grund af betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne.

Ledsageordningen gælder for personer mellem 18 og 67 år, og der er mulighed for at opspare timer inden for en periode på seks måneder. Timer der er opsparet, men ikke forbrugt, bortfalder efter seks måneder.

Jeg går ud fra at Skelbæk Centret løbende er opmærksomt på om beboerne/brugerne har eller får behov for at gøre brug af ordningen og i så fald søger kommunen om ledsageordning.

4.6 Hjælpemidler

To af beboerne på Holmelunden og to af brugerne på MSM er tillige fysisk handicappede og benytter som følge heraf kørestol.

Det blev oplyst at Skelbæk Centret har kontakt til kommunens ergoterapi og hjælpemiddelcentral, og at Holmelunden har en pedel ansat i 8 timer om ugen til at tage sig af den daglige vedligeholdelse, herunder – går jeg ud fra – af kørestole.

4.7 Rygepolitik

Beboerne på Holmelunden må ryge i deres egne lejligheder eller udendørs, men ikke på de indendørs fællesarealer. Da det aldrig har været tilladt at ryge på fællesarealerne på Holmelunden, giver det ikke anledning til problemer. Hvis beboerne ryger i deres lejligheder, skal de lufte ud når personalet er i lejligheden.

På MSM er det ikke længere tilladt at ryge indendørs. Der er som tidligere nævnt etableret en rygeterrasse ved værkstedet. Det blev oplyst at indførelsen af rygeforbud indendørs er gået gnidningsfrit, og at der ikke er mange rygere blandt dagtilbuddets brugere. Af tilsynsrapporten fra Ringkøbing Amts tilsyn i november 2005 med MSM fremgår det at der tidligere er udarbejdet en rygepolitik.

4.8 Alkohol mv.

Jeg fik under inspektionen af Holmelunden oplyst at botilbuddet ikke har problemer med alkohol og euforiserende stoffer. Det hænder dog i perioder at der er beboere der drikker for meget, og i så fald tager botilbuddet hånd om problemet og laver aftaler med de pågældende beboere. Det blev endvidere oplyst at der ikke er en alkoholpolitik, heller ikke for de ansatte, men at en sådan politik er undervejs.

Jeg beder om at få tilsendt et eksemplar af alkoholpolitikken når den foreligger.

Af Ringkøbing Amts tilsynsrapport fra tilsynet den 21. november 2005 på MSM fremgår det at der på daværende tidspunkt var flere brugere der havde problemer med alkohol. Det gav dog ikke anledning til problemer i dagligdagen, og der var ingen drikkeri på værkstederne. Det fremgår endvidere at der samarbejdes med botilbuddene om problemer i den henseende. Hvis en bruger møder i beruset tilstand, bliver vedkommende skærmet fra omgivelserne. Ifølge rapporten var der ikke nogen problemer med stoffer.

Jeg går ud fra at der fortsat ikke er problemer med alkohol og stoffer i forbindelse med brugernes benyttelse af MSM. Hvis der fortsat er brugere der har problemer med alkohol, beder jeg om at få oplyst hvilken støtte der ydes disse brugere for at hjælpe dem ud af dette problem.

4.9 Vold

Nogle af beboerne på Holmelunden er udadreagerende, men der er lang tid imellem egentlige voldsepisoder mod personalet og mod andre beboere.

Af Ringkøbing Amts tilsynsrapport vedrørende tilsynet i november 2005 på MSM fremgår det at der ikke havde været meget vold mellem brugerne, men at der netop var kommet en bruger der udøvede vold mod både andre brugere og personalet. Der var taget kontakt til den pågældendes mor.

Det fremgår endvidere at proceduren ved tilfælde af vold er at der skal udfyldes et internt papir der lægges til lederen der sammen med personalet afgør hvad der skal iværksættes af tiltag. Der forelå på daværende tidspunkt flere indberetninger til vurdering som endnu ikke var forelagt sikkerhedsgruppen.

Tilsynet henledte opmærksomheden på at vold mellem brugere også kunne handle om forhold der skal vurderes efter straffelovens bestemmelse. I forhold til voldsepisoderne mod personalet undrede tilsynet sig lidt over at der forelå "flere indberetninger til vurdering", og hvordan der faktisk var handlet umiddelbart efter episoden. Tilsynet henviste i den forbindelse til den (dengang) foreliggende beredskabsplan.

Den 23. maj 2007 er der vedtaget en beredskabsplan for Skelbæk Centret – Holmelunden. Ifølge denne plan skal episoder af vold registreres ved udfyldelse af voldsskemaer. Under inspektionen af Holmelunden blev det oplyst at trusler registreres/indberettes særskilt. Evaluering sikres via et fast punkt på dagsordenen til møder i sikkerhedsudvalget. Det fremgår endvidere at registreringer omfatter eksterne og interne registreringer og arbejdsskadeanmeldelser.

Jeg går ud fra at de eksterne registreringer sigter til indberetninger til kommunen om udøvelse af vold og trusler, men beder om oplysning herom. I den forbindelse beder jeg tillige om oplysning om proceduren ved denne indberetning og kommunens opfølgning herpå.

Det fremgår ikke af beredskabsplanen hvordan der forholdes i relation til politianmeldelse. Under inspektionen af Holmelunden blev det oplyst at der skal udarbejdes en politik om dette spørgsmål.

Jeg anmoder om et eksemplar af retningslinjerne for anmeldelse af vold og trusler til politiet når de foreligger. For god ordens skyld gentager jeg samtidig det som jeg anførte under inspektionen, om at der vil være tilfælde hvor en politimæssig behandling vil kunne have betydning for erstatningsforhold, og at en anmeldelse, en efterforskning og eventuel strafferetlig forfølgning i sig selv kan have betydning som en markering af at en adfærd er uacceptabel. Som også anført under inspektionen er det efter min opfattelse mest hensynsfuldt over for den forurettede medarbejder at det er ledelsen der under normale omstændigheder indgiver politianmeldelse ved vold eller trusler om vold mod personalet, dog med mulighed for at undlade dette af hensyn til den forurettede.

4.10 Beboernes seksuelle adfærd

Som jeg forstod det, har nogle af beboerne seksuel kontakt med hinanden. Det blev oplyst at der er forhold mellem beboerne hvor magtbalancen ikke er lige, og at personalet er opmærksomt på at der ikke sker overgreb. Personalet kan f.eks. gå ind og hjælpe en beboer med at børste tænder hvorefter den anden beboer får chancen for at forlade rummet.

Jeg går ud fra at der også er beboere der stimulerer sig selv seksuelt.

Personalet støtter og vejleder beboerne om den seksuelle udfoldelse hvis det er nødvendigt. Det fremgår også af den opgaveoversigt som Ringkøbing-Skjern Kommune har udarbejdet i tilknytning til den generelle kvalitetsstandard, at personalet skal støtte beboerne på dette område. Holmelunden har en internt uddannet og en eksternt tilknyttet seksualvejleder der kan benyttes i den forbindelse.

Jeg går ud fra at personalet, når beboerne stimulerer sig selv seksuelt eller har intime kæresteforhold, sørger for at dette sker på en måde så det ikke er krænkende overfor andre beboere eller ansatte.

4.11 Beboerråd (beboerindflydelse mv.)/kontaktråd

Efter servicelovens § 16 skal kommunen sørge for at brugerne af tilbud efter loven, herunder botilbud, får mulighed for indflydelse på tilrettelæggelsen og udnyttelsen af tilbuddet. Det fremgår også at kommunen skal fastsætte retningslinjer for brugerindflydelsen. I retningslinjerne beslutter kommunen hvilken form brugerindflydelsen skal

have, under hensyn til tilbuddets karakter og brugernes forudsætninger. Det fremgår tillige af § 16 at kommunens retningslinjer for brugerindflydelse skal være skriftlige.

Jeg beder Ringkøbing-Skjern Kommune om at sende mig kommunens retningslinjer på området.

Det er en del af Holmelundens værdigrundlag at tage udgangspunkt i den enkelte beboers ret til selvbestemmelse og indflydelse.

Skovbrynskollegiet har deltaget i det nationale kvalitetsprojekt vedrørende handicap "Indflydelse på eget liv – Jubilæumsprojekt om brugerinddragelse og selvbestemmelse for mennesker med handicap" (under Videnscenter Gennembrud, Region Midtjylland). Af en udateret slutrapport herom fra Team Skovbrynskollegiet fremgår det bl.a. at Skovbrynskollegiet gennem dette projekt havde fået en masse inspiration og arbejdsredskaber som teamet håbede og forventede at kunne implementere i Holmelunden. Det er tillige anført at der ville blive lavet nogle principper for hvordan beboernes selvbestemmelse og indflydelse helt konkret kan ske i hverdagen så beboerne styrkes i at tage ansvar for eget liv. Det er i den forbindelse nævnt at beboernes deltagelse i møder kunne fortsætte, og at møderne kan gøres mere synlige ved at gøre dagsordenen officiel for beboerne. Videre er det anført at arbejdet med beboernes indflydelse på det nye botilbud fortsætter, og at der netop var blevet valgt beboere til det nye fælles brugerråd.

Som jeg forstod det, var der på inspektionstidspunktet endnu ikke oprettet et beboerråd/brugerråd på Holmelunden.

Jeg beder Holmelunden om at oplyse om der nu er oprettet et sådant råd. Jeg beder endvidere Holmelunden om at oplyse nærmere om det videre arbejde med brugerindflydelsen, og hvordan brugerindflydelsen nærmere praktiseres på botilbuddet. Jeg beder også om at få oplyst om der er udarbejdet en egentlig politik på dette område.

På MSM er der et formelt valgt brugerråd med (på inspektionstidspunktet) 8 medlemmer. Brugerrådet er sammensat af en bruger fra hver gruppe der hver især vælger en repræsentant til rådet, en personalerepræsentant og den daglige leder. Der vælges (eventuelt) tillige suppleanter. Brugerrådet holder møde seks gange om året med den daglige leder på forskellige ugedage så alle har mulighed for at deltage flere gange i løbet af året. Brugerrådet kommer med forslag til ændringer af forholdene på MSM og er med til at arrangere forskellige arrangementer. Personalerepræsentanten skriver referat fra møderne der tilgår grupperne.

Ifølge Ringkøbing Amts tilsynsrapport af 27. januar 2005 er/var der ikke fastsat egentlige retningslinjer for brugerrådets arbejde, men de overordnede rammer for den formelle brugerindflydelse er beskrevet i servicedeklarationen. Det er anført at brugerne har en reel indflydelse. Tilsynet vurderede at den enkelte brugers indflydelse på egen dagligdag var i overensstemmelse med amtets værdimæssige grundlag og lovgivningen.

Jeg beder om at få oplyst om der er planer om at udarbejde egentlige retningslinjer for brugerindflydelsen.

Der er ikke oprettet et pårørenderåd på Holmelunden.

Jeg går ud fra at Holmelunden er positivt stemt overfor etableringen af et pårørenderåd og således vil arbejde for at et sådant råd etableres når/hvis vilkårene byder sig.

Jeg beder om nærmere oplysninger om samarbejdet med de pårørende og oplysning om hvorvidt der er en egentlig pårørendepolitik på Holmelunden.

Ifølge de oplysninger der nu findes om MSM på tilbudsportalen, samarbejdes der med forældre/pårørende i forhold til brugernes individuelle handleplaner og dagligdag. Ifølge amtets tilsynsrapport er samarbejdets omfang afhængig af problemstillingerne i det enkelte tilfælde. På MSM er der et forældreråd hvis primære opgaver er at arrangere den årlige høstfest og at søge midler til forskellige formål. Der holdes møde 1-2 gange om året hvor MSM orienterer om dagligdagen, men ikke om driften generelt. Det er i tilsynsrapporten nævnt at det er opfattelsen at forældrene i overvejende grad prioriterer botilbuddet.

4.12 Handleplaner

Det fremgår af § 141 i serviceloven at der for blandt andre den her omhandlede persongruppe skal gives tilbud om udarbejdelse af en handleplan.

Som tidligere nævnt havde Holmelunden fået dispensation til i 2007 fortsat at anvende de handleplaner der var udarbejdet for beboerne i 2006 på henholdsvis Pensionatet Blomstervænget og Skovbrynskollegiet. Beboerne på Holmelunden vil ellers få udarbejdet en individuel handleplan én gang om året.

Efter min anmodning om at få kopi af handleplaner for to beboere – en fra hvert af de to tidligere botilbud – har jeg modtaget *oplæg* til henholdsvis behandlingskonference

og statusmøde for to beboere der tidligere havde ophold på henholdsvis Blomstervænget og Skovbrynskollegiet. Af den tidligere nævnte slutrapport fra Team Skovbrynskollegiet vedrørende projektet om brugerinddragelse og selvbestemmelse fremgår det at statusmøder er det samme som handleplansmøder.

Jeg beder om oplysning om hvorvidt dette materiale udgør handleplanerne for de to beboere.

Serviceovens § 141, stk. 3 og 4, fastslår følgende om en handleplans indhold og udarbejdelse:

”§ 141

...

Stk. 3. Handleplanen skal angive

- 1) formålet med indsatsen,
- 2) hvilken indsats, der er nødvendig for at opnå formålet,
- 3) den forventede varighed af indsatsen og
- 4) andre særlige forhold vedrørende boform, beskæftigelse, personlig hjælp, behandling, hjælpemidler m.v.

Stk. 4. Handleplanen bør udarbejdes ud fra borgerens forudsætninger og så vidt muligt i samarbejde med denne. ”

Baggrunden for, formålet med og det nærmere indhold af handleplanerne er beskrevet i vejledning nr. 93 af 5. december 2006 om formål og andre generelle bestemmelser i serviceloven.

Der ses ikke at være anvendt et fælles standardskema ved udarbejdelsen af de to oplæg/handleplaner som jeg har modtaget kopi af, men de omfatter begge følgende punkter:

- Fysisk tilstand
- Psykisk tilstand
- Sociale funktioner
- Beskæftigelse
- Fritidsinteresser/-aktiviteter
- (Økonomi og) pengeforståelse
- Kommunikation/sprog og
- Befordring/transport og
- Konklusion

Det ene oplæg har desuden afsnit med overskrifterne seksualitet, hygiejne, påklædning, spisning, fremtidig boform og emner/problemstillinger til debat, mens det andet oplæg har afsnit med overskrifterne tidsfornemmelse, praktiske gøremål, familiekontakt, handleplan, støtte i at udvikle sociale kompetencer og selvværd, parforholdet og familien.

Begge oplæg er meget uddybende i forhold til beskrivelsen af de pågældende beboere under de enkelte punkter. Oplægget vedrørende den beboer der tidligere havde ophold på Skovbrynskollegiet, indeholder desuden en beskrivelse af de mål mv. som botilbuddet ønskede at opnå, mens oplægget vedrørende den beboer der tidligere havde ophold på Blomstervænget, mere har karakter af blot en beskrivelse af den pågældende beboer i relation til de forhold som de enkelte punkter omhandler.

I tilsynsrapporten fra Ringkøbing Amts tilsyn med Blomstervænget i 2005 er anført bl.a. følgende om handleplaner:

”Det er tilsynets opfattelse, at der i praksis arbejdes med fastsættelse af mål, delmål samt udarbejdelse af individuelle pædagogiske planer ved konkrete problemstillinger m.v. for den enkelte beboer. Ligeledes er der udarbejdet detaljerede statusbeskrivelser på beboerne, hvor der også i noget omfang er ’arbejds-punkter’ synlige. Det primære arbejde med fastsættelse af mål, delmål m.v. samt opfølgning foregår primært på husmøderne. I de handleplaner tilsynet har set, er det ikke muligt at få et overblik over arbejdet med mål, delmål mv. samt se den systematiske opfølgning herpå – eller se et langsigtet udviklingsperspektiv for den enkelte.

Det er derfor tilsynets vurdering, at det er et udviklingsområde for Blomstervænget i større omfang at synliggøre og dokumentere, hvordan der konkret og systematisk arbejdes med mål, delmål, metoder samt succeskriterier for målopfølgelse mv. i handleplanerne.”

I tilsynsrapporten fra Ringkøbing Amts tilsyn i 2005 med Skovbrynskollegiet er det anført at arbejdet med handleplaner dette sted efter tilsynets opfattelse var i overensstemmelse med servicelovens regel herom (dengang § 111) samt amtets overordnede mål, servicemål og nærmere angivne resultatkrav.

Da de oplæg som jeg har modtaget, er udarbejdet på henholdsvis Blomstervænget og Skovbrynskollegiet, foretager jeg mig ikke mere vedrørende disse oplæg, men når Holmelunden har udarbejdet (egne) handleplaner for de to beboere, beder jeg Holmelunden om at sende mig kopi heraf.

Jeg beder endvidere om oplysning om hvorvidt der er udarbejdet retningslinjer for udarbejdelsen af handleplaner for beboerne. I bekræftende fald beder jeg om en kopi af disse retningslinjer.

Der udarbejdes også handleplaner for brugerne af MSM. I det materiale som jeg modtog forud for inspektionen, er det oplyst at handleplanerne i samarbejde med botilbud og sagsbehandler tages op én gang om året. Det drøftes bl.a. om der skal være en fælles handleplan.

Af amtets tilsynsrapport om MSM fremgår det endvidere at en arbejdsgruppe på daværende tidspunkt arbejdede med at ensrette et fælles materiale der skulle ligge til grund for handleplansarbejdet. Der har desuden med inddragelse af konsulenter været arbejdet med mål i erkendelse af at målene i de gamle statusoplæg var utydelige. Det var tilsynets vurdering at MSM arbejdede målrettet med at indsamle relevante oplysninger forud for indskrivningen, og at der løbende var fokus på at inddrage relevante samarbejdspartnere og sikre helhedsløsninger. Det var endvidere tilsynets opfattelse at den iværksatte proces om udarbejdelse af et nyt koncept for handleplaner og retningslinjer herfor skulle sikre at de problemer der tidligere har været med hensyn til arbejdet med mål, ville blive løst. Tilsynet så det dog som et udviklingsområde yderligere at synliggøre og dokumentere den faglige pædagogiske indsats.

Centerlederen har i en "Handleplan" af 27. februar 2006 overordnet redegjort for de tiltag der ville blive iværksat som opfølgning herpå.

Jeg beder om kopi af det nye handleplanskoncept og om nærmere oplysninger om de tiltag der er iværksat på baggrund af det som tilsynet anførte om yderligere synliggørelse mv.

5. Regler om magtanvendelse og lukkede døre

Serviceovens kapitel 24 om magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten giver en udtømmende opregning af hvilke tvangsmæssige foranstaltninger der lovligt kan iværksættes på det sociale område. Serviceovens § 124, stk. 1, lyder sådan:

”§ 124. Formålet med bestemmelserne i dette afsnit er at begrænse magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten til det absolut nødvendige. Disse indgreb må aldrig erstatte omsorg, pleje og socialpædagogisk bistand.”

Bestemmelserne i §§ 125, 126 og § 127 i serviceloven indeholder regler om alarm- og pejlesystemer, fastholdelse og tilbageholdelse i boligen mv. Bestemmelserne har følgende indhold:

”§ 125. Kommunalbestyrelsen kan træffe afgørelse om at anvende personlige alarm- eller pejlesystemer for en person i en afgrænset periode, når

- 1) der er risiko for, at personen ved at forlade bo- eller dagtilbuddet udsætter sig selv eller andre for at lide personskade, og
- 2) forholdene i det enkelte tilfælde gør det påkrævet for at afværge denne risiko.

Stk. 2. Kommunalbestyrelsen kan træffe afgørelse om at anvende særlige døråbnere ved yderdøre for en eller flere personer i en afgrænset periode, når

- 1) der er nærliggende risiko for, at en eller flere personer ved at forlade bo- eller dagtilbuddet udsætter sig selv eller andre for at lide væsentlig personskade, og
- 2) forholdene i det enkelte tilfælde gør det absolut påkrævet for at afværge denne risiko og

3) lovens øvrige muligheder forgæves har været anvendt.

Stk. 3. Hvis foranstaltninger efter stk. 2 iværksættes, skal der af hensyn til beboernes frie færden opsættes en døralarm, som sikrer, at beboere, der ikke selv kan betjene den særlige døråbner, får den nødvendige hjælp hertil. Beboere, der er omfattet af foranstaltningen efter stk. 2, vil således alene kunne tilbageholdes, hvis bestemmelsen i § 127 samtidig hermed finder anvendelse.

§ 126. Kommunalbestyrelsen kan træffe afgørelse om at anvende fysisk magt i form af at fastholde en person eller føre denne til et andet opholdsrum, når

- 1) der er nærliggende risiko for, at personen udsætter sig selv eller andre for at lide væsentlig personskade, og
- 2) forholdene i det enkelte tilfælde gør det absolut påkrævet.

Stk. 2. Kommunalbestyrelsen kan undtagelsesvis for en afgrænset periode træffe afgørelse om at anvende fysisk magt i form af at fastholde en person, hvis dette må anses for en absolut nødvendighed for at udøve omsorgspligten i personlig hygiejne-situationer. Det skal samtidig gennem den faglige handlingsplan, jf.

§ 136, stk. 2, søges sikret, at magtanvendelse i personlig hygiejne-situationer i fremtiden kan undgås.

§ 127. Under samme betingelser som i § 125, stk. 2, kan kommunalbestyrelsen træffe afgørelse om at anvende fysisk magt i form af at fastholde en person for at forhindre denne i at forlade boligen eller for at føre denne tilbage til boligen.

Stk. 2. Kommunalbestyrelsen skal træffe afgørelse om, for hvilken periode tilbageholdelse i boligen kan anvendes, og skal løbende vurdere, om en mindre indgribende foranstaltning kan anvendes. ”

Kommunens afgørelser efter bestemmelserne i §§ 125 og 127 skal efter § 130 i serviceloven forelægges det sociale nævn til godkendelse såfremt de træffes mod den pågældendes vilje.

5.1 Lukkede døre og frisk luft

Der er ikke i lov om social service hjemmel til at holde alle døre aflåst på et botilbud som Holmelunden – ud over hvad der er sædvanligt i almindelig beboelse, dvs. låsning af døre indefra om natten (evt. dagen) for at forhindre tyveri eller besøg af uvedkommende. Det afgørende er at beboerne kan forlade botilbuddet hvis de ønsker det.

På tidspunktet for inspektionen var yderdørene til botilbuddet ikke låst. Jeg fik oplyst at yderdøren kun låses om natten (fra kl. 22.00) hvilket i øvrigt sker automatisk. Alle beboerne er fuldt ud i stand til at lukke sig ud hvis de ønsker det.

Jeg fik endvidere oplyst at beboerne har egen nøgle til deres lejligheder.

Jeg går ud fra at alle beboere der ønsker det, som altovervejende hovedregel kommer ud i frisk luft hver dag. Jeg henviser i den forbindelse også til den opgaveoversigt som kommunen har udarbejdet i tilknytning til kvalitetsstandard, hvorefter beboerne bør støttes i at "komme ud af døren" dagligt eller efter individuelt behov. Jeg henviser i øvrigt til min anmodning under pkt. 4.3 om oplysning om de aktiviteter der foregår uden dørs.

5.2 Modtagne registreringer

Som anført indledningsvist omfatter min undersøgelse ikke en gennemgang af Holmelundens skriftlige materiale om magtanvendelse efter at botilbuddet blev taget i brug i 2007.

Jeg beder Holmelunden om at oplyse hvor mange magtanvendelser botilbuddet havde i 2007.

5.3 Om indgreb generelt

Under inspektionen oplyste ledelsen at Holmelundens personale og ledelse ikke har svært ved at skelne mellem omsorg/almindelige pædagogiske virkemidler og magtanvendelse, men at grænsen mellem magtanvendelse og anvendelse af pædagogiske virkemidler kan være svær at trække og derfor også løbende diskuteres meget indbyrdes. Holmelunden vil hellere indberette en gang for meget end en gang for lidt. Det er sket at det dagældende Ringkøbing Amt har meldt tilbage at en konkret indberettet magtanvendelse ikke var magtanvendelse.

Jeg beder Ringkøbing-Skjern Kommune om at oplyse om kommunen efter gennemgang af indberetninger om anvendelse af magt i alle tilfælde melder tilbage til botil-

buddene, herunder i de tilfælde hvor der efter kommunens opfattelse ikke har været tale om magt.

Jeg beder endvidere Holmelunden om at oplyse hvilken procedure der følges når der har været anvendt magt – ud over udfyldelse af indberetning herom.

Af tilsynsrapporten af 27. januar 2006 vedrørende MSM fremgår det at der dette sted ikke var tilstrækkeligt kendskab til reglerne om magtanvendelse. Det fremgår endvidere at der ikke var en generel politik på området. Af den handleplan der blev udarbejdet den 27. februar 2006, fremgår det at alle ansatte ville få gennemgået reglerne om magtanvendelse og hvordan skemaet herom skal udfyldes, og at alle nyindsatte vil få udleveret reglerne der tillige ligger på kontoret.

Jeg går således ud fra at medarbejderne på MSM nu har det tilstrækkelige kendskab til reglerne om magtanvendelse.

Jeg beder om oplysning om hvorvidt der er eller vil blive udarbejdet en generel politik på dette område.

6. Personaleforhold

Jeg bliver ofte under inspektioner af denne karakter mødt med bekymring for personalemøderne fra beboeres, beboerrepræsentanters og/eller pårørendes side. Der udtrykkes forståelse for at de ansatte gør hvad de kan, og at de ansatte ikke kan være mere end et sted ad gangen. Spørgsmålet om normeringerne influerer i høj grad på hverdagen – særligt hvis der er tale om nedskæringer. Problemer opleves især når der er sygdom blandt personalet, hvor der også skal bruges tid på at skaffe en vikar.

6.1 Normeringer og sammensætning

Ifølge en organisationsplan som er blandt det materiale som jeg modtog forud fra inspektionen, havde Skelbæk Centret pr. 30. november 2006 i alt 48 fuldtidsansatte.

Holmelunden har ifølge oplysningerne herom på tilbudsportalen 37 ansatte der foruden centerlederen der også er leder for MSM, omfatter en daglig leder, pædagoger, social- og sundhedsassistenter mv., en sekretær (på deltid), rengørings- og køkkenpersonale (på deltid) og en pedel (8 timer om ugen). Når antallet af ansatte inden for de enkelte grupper lægges sammen, giver det dog alene 30 ansatte.

Ifølge tilbudsportalen er i alt 22 af de ansatte pædagoger mv. med et samlet antal arbejdstimer på 35 timer om ugen hvilket må være en fejl.

Jeg beder Holmelunden om at præcisere det oplyste i tilbudsportalen om personale-sammensætningen fordelt på faggrupper inden for plejepersonalet. Jeg beder endvidere om oplysning om hvor mange af de ansatte på Holmelunden der kommer fra Blomstervænget og Skovbrynet.

Idet jeg henviser til det oplyste under pkt. 3.2.7, beder jeg tillige om at få oplyst antallet af nattevagter, herunder om de er vågne på vagten.

Dagtilbuddet MSM har 17 ansatte der ifølge tilbudsportalen og specificeret i det materiale som jeg modtog forud for inspektionen, foruden centerlederen omfatter en daglig leder, 8 pædagoger, 1 sygehjælper, 2 værkstedsassistenter, 1 rengøringsassistent, 2 medhjælpere i flex- og skånejob og 1 kontomedarbejder i 7 timer om ugen. Det fremgår af tilsynsrapporten fra amtet at faggruppesammensætningen drøftes når der er en stilling ledig, og når der skal spares.

Jeg beder om nærmere oplysninger om hvem der bestemmer hvilke faggrupper der ansættes på henholdsvis Holmelunden og MSM.

Jeg har i øvrigt noteret mig at det af kommunens tilsynsmanual fremgår at kommunens tilsynskonsulenter ved de årlige tilsynsbesøg ser på bl.a. sammensætningen af personale, jf. i øvrigt servicelovens § 148 a hvorefter kommunen har pligt til at føre tilsyn med bl.a. personaleforhold. Jeg går således også ud fra at kommunen vil skride ind hvis sammensætningen ser uhensigtsmæssig ud.

I det materiale som jeg modtog forud for inspektionen, er det oplyst at Holmelunden med kommunens godkendelse har valgt at give personalemøderne status af MED-møder seks gange årligt i hvert fald det første år. Årsagen hertil er at det – som følge af at Holmelunden er et nyt og sammenlagt botilbud – er anset for vigtigt at personalet har/havde mulighed for at involvere sig i de mange nye ting.

Om MSM er det i materialet oplyst at tilbuddet er meget opmærksomt på at videreudvikle personalets ansvar og kompetence ved hjælp af kurser og opsamling af viden fra bl.a. internettet.

Jeg beder Skelbæk Centret om at fremsende centrets ansættelsespolitik hvis en sådan foreligger.

Det fremgår af tilbudsportalens oplysninger at MSM har et meget stabilt personale. Ansættelsestiden er således i gennemsnit ca. 9 år. Af amtets tilsynsrapport fremgår det at der ikke var problemer med at rekruttere nye medarbejdere. Jeg går ud fra at det fortsat gør sig gældende.

Det fremgår også at der foreligger en personalepolitik på visse områder.

Endvidere fremgår det at det var oplevelsen at den nye ledelsesform med en centerleder betød at lederen var langt væk i dagligdagen, men personalet så frem til at få en afdelingsleder. Efter tilsynets opfattelse udestod der dog stadig et betydeligt arbejde med implementering af en ny ledelses- og samarbejdsstruktur der dækker flere institutioner og sikrer klare linjer for ansvar og kompetence mv.

Beboerne på Holmelunden har (som også tidligere nævnt) hver især tilknyttet to kontaktpersoner.

Jeg beder om nærmere oplysninger om kontaktpersonordningen på MSM.

Jeg beder endvidere om oplysning om hvorvidt der er mulighed for at skifte til en anden kontaktperson hvis kemien mellem beboer/bruger og kontaktpersonen ikke er god.

Holmelunden er opdelt i to boenheder der har en fast personaletilknytning. Ved fælles aktiviteter og akut personalemangel hjælper boenhederne hinanden. Både på Holmelunden og MSM arbejdes der i team.

6.2 Vikarer og sygdom

Det blev under inspektionen oplyst at Holmelunden var ved at opbygge et godt vikarkorps. Af et stillingsopslag der blev bragt på kommunens hjemmeside den 14. januar 2008, fremgår det at Holmelunden (foruden pædagoger til den nye satellit og en enkelt deltids social- og sundhedsassistent til botilbuddet) søgte tilkaldevikarer.

Jeg beder Holmelunden om at oplyse nærmere om vikarsituationen i dag.

Jeg fik under inspektionen ikke oplyst nærmere om sygefraværet blandt medarbejderne på Holmelunden og MSM. Det fremgår af tilsynsrapporterne at bo- og dagtilbudde- ne fulgte det dagældende Ringkøbing Amts sygepolitik på området. I tilsynsrapporten

om MSM er det desuden nævnt at der er en uskreven politik hvorefter det konkret i de enkelte tilfælde vurderes hvilken handling der (eventuelt) skal sættes i værk.

Jeg beder om at få oplyst hvordan sygefraværet har været i 2007, og om der er udarbejdet en skriftlig sygepolitik.

Jeg beder endvidere om at få oplyst hvem der står for indkaldelse af vikarer ved sygdom og andet fravær, herunder feriefravær.

7. Tilsynsordning

7.1 Generelt

Efter ikrafttrædelsen den 1. januar 2007 af kommunalreformen er det samlede myndigheds-, forsynings- og finansieringsansvar nu placeret i kommunerne.

I kapitel 2 i serviceloven er kommunernes og regionernes opgaver efter loven reguleret. Kommunalbestyrelserne skal sørge for at der er de nødvendige tilbud efter serviceloven, jf. lovens § 4, stk. 1. Kommunen kan opfylde sit forsyningsansvar ved brug af egne tilbud og ved samarbejde med andre kommuner, regioner eller private tilbud, jf. lovens § 4, stk. 2. Efter lovens § 5, stk. 5., jf. §§ 5, stk. 3, og 5, stk. 1, nr. 1, kan kommunalbestyrelsen således også selv etablere tilbud efter bl.a. servicelovens §§ 83-87 der etableres efter lov om almene boliger mv., og servicelovens 103 og 104, men ellers er regionerne leverandører af sådanne tilbud.

Kommunalbestyrelserne har pligt til at føre tilsyn med hvordan de kommunale opgaver løses. Tilsynet omfatter både indholdet af tilbuddene og den måde opgaverne udføres på. Dette fremgår af den sociale retssikkerhedslovs § 16.

Tilsynsforpligtelsen er uddybet i serviceloven. Af denne lovs § 148 fremgår det at den visiterende kommune i alle tilfælde har den personrelaterede tilsynsforpligtelse med den enkelte borger. Det gælder således uanset om kommunen benytter egne eller andre tilbud.

Af servicelovens § 148 a, stk. 1, fremgår det endvidere at det er den stedlige kommunalbestyrelse der fører det generelle driftsorienterede (institutionelle) tilsyn med tilbuddets personale, bygninger og økonomi. Det gælder dog efter stk. 2, ikke tilbud hvor en anden kommune eller region har indgået en generel aftale om anvendelse af samtlige pladser i tilbuddet og om tilsyn, eller hvor tilbuddet er omfattet af regionsrådets generelle driftsorienterede tilsyn (dvs. de tilbud som regionen driver), jf. lovens § 5, stk. 7.

Socialministeriets vejledning nr. 73 af 3. oktober 2006 om lov om retssikkerhed og administration på det sociale område der trådte i kraft den 1. januar 2007, indeholder nærmere retningslinjer for hvordan tilsynsforpligtelsen skal gennemføres (punkt 360-372). Det fremgår af punkt 361 at vejledningens opregning af forskellige facetter ved tilsynsvirksomheden ikke er udtømmende.

Ifølge punkt 362 er kernen i tilsynsforpligtelsen at myndighederne har pligt til at holde sig informeret om indhold og fremgangsmåde i tilbuddene, samt til at forholde sig til denne information i forhold til opgaver, formål og gældende lov. Tilsynsopgaven har tre aspekter: kontrolaspektet, kvalitetssikringsaspektet og udviklingsaspektet.

Punkt 363 i vejledningen lyder sådan:

”Aktivt tilsyn

363. Det er en del af pligten med at føre tilsyn, at kommunalbestyrelsen skal reagere, hvis medlemmer af kommunalbestyrelsen får informationer om, at der er eller kan være grundlag for kritik af hjælpen.

...

Løsningen af tilsynsopgaven forudsætter, at kommunalbestyrelsen – typisk gennem forvaltningerne – er opsøgende over for eventuelle problemer. Det kan ske ved, at der fastsættes procedurer og rutiner for kommunens tilsynsvirksomhed, fx beslutninger om, hvilke områder der løbende skal vurderes, hvilke der skal vurderes periodisk og principper for tilbagemeldinger til kommunalbestyrelsen.”

Kommunen skal således aktivt påse at borgerne og brugerne får den hjælp de har krav på, og at hjælpen har den kvalitet i udførelsen som myndigheden har besluttet at den skal have.

Det er op til den enkelte kommune at beslutte hvordan tilsynsforpligtelsen konkret skal udføres og planlægges.

Efter de tidligere gældende regler havde amtsrådet samme forpligtelse. Af de fremsendte tilsynsrapporter fra Ringkøbing Amt fremgår det at amtets tilsyn omhandlede forskellige nærmere fastlagte temaer.

Ringkøbing-Skjern Kommune har udarbejdet en tilsynsmanual for tilsyn med alle boenheder og tilbudstyper inden for voksenhandicap- og socialpsykiatriområdet. Kommunen har desuden udarbejdet en introduktion til varetagelsen af tilsynet med de kommunale tilbud inden for disse områder.

Socialministeren har i medfør af § 139 i serviceloven udstedt bekendtgørelse nr. 620 af 15. juni 2006 om kvalitetsstandard for botilbud efter § 108 i serviceloven. Bekendtgørelsen trådte i kraft den 1. januar 2007 og ophævede den tidligere bekendtgørelse på området. Kommunalbestyrelsen skal efter § 1, stk. 1, i bekendtgørelsen fastsætte en kvalitetsstandard for de sociale bosteder efter servicelovens § 108 som kommunalbestyrelsen visiterer til. Kvalitetsstandarden skal indeholde information til borgerne om indhold, omfang og udførelse af de ydelser kommunalbestyrelsen tilbyder ved bl.a. ophold på sociale bosteder efter § 108 i serviceloven. I bekendtgørelsens § 2 er fastsat visse minimumskrav til indholdet af kvalitetsstandarden, og af § 3 fremgår det at kommunalbestyrelsen skal påse at forholdene i de enkelte botilbud er i overensstemmelse med kvalitetsstandarden.

Pligten til at udarbejde kvalitetsstandarder efter den nævnte bekendtgørelse gælder som det fremgår, alene for botilbud der er oprettet efter § 108 i serviceloven, og således ikke i forhold til hverken et botilbud som Holmelunden der er oprettet almenboligloven, eller et dagtilbud som MSM der er oprettet efter servicelovens §§ 103 og 104. Der er dog intet til hinder for at der udarbejdes kvalitetsstandarder selv om boligerne ikke er oprettet efter servicelovens § 108.

Til orientering kan jeg oplyse at jeg i en generel sag har bedt Socialministeriet (nu Velfærdsministeriet) om at forholde sig til denne forskel i hvornår der er pligt til at udarbejde kvalitetsstandarder. Ministeriet oplyste i brev af 15. juni 2007 at der i satspuljeaftalen for 2007 var afsat midler til en bekendtgørelse om kvalitetsstandard for service og pleje i almene ældreboliger for personer med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne, og at ministeriet den 30. marts 2007 havde sendt et udkast til bekendtgørelse i høring. Velfærdsministeriet har senest i brev af 16. april 2008 oplyst at ministeriet er i gang med at overveje en modernisering og forenkling af begrebsapparatet på servicelovens område, og at ministeriet derfor har sat udarbejdelsen af nye bekendtgørelser om kvalitetsstandarder på botilbudsområdet i bero på resultaterne af disse overvejelser.

På Ringkøbing-Skjern Kommunes hjemmeside findes "Kvalitetsstandarder Voksenhandicap Socialpsykiatri" 2007 og en tilknyttet opgaveoversigt. Det fremgår af indledningen til de generelle kvalitetsstandarder at kommunen har valgt at "løfte" kvalitetsstandarden op til "kvalitetsområder" ("paraplyer") og supplere disse med opgavebeskrivelser under de enkelte paraplyer. Disse kvalitetsstandarder er så vidt ses udfærdiget på baggrund af bekendtgørelse nr. 1614 af 12. december 2006 om kvalitetsstandarder og frit valg af leverandør af personlig og praktisk hjælp mv.

Af Ringkøbing Amts tilsynsrapporter fra tilsynene i 2005 med såvel de to tidligere botilbud som MSM fremgår det at der forelå en servicedeklaration for 2004 og 2005. For

så vidt angår MSM fremgår det tillige at der var nedsat en arbejdsgruppe der skulle komme med et oplæg til den kommende servicedeclaration.

Hvis der er udarbejdet en ny servicedeclaration for MSM og en servicedeclaration for Holmelunden, beder jeg om at få kopi heraf.

7.2 Ringkøbing-Skjern Kommunes tilsyn

Det fremgår af kommunens introduktion til varetagelsen af tilsyn at kommunen foretager tilsyn én gang om året på de centre der er omfattet af det generelle tilsyn. Det fremgår endvidere at de generelle tilsyn er anmeldte, men at der altid i forbindelse med et anmeldt tilsyn vil være et uanmeldt tilsyn (før eller efter det anmeldte tilsyn). Der kan desuden foretages uanmeldte tilsyn på andre tidspunkter end i forbindelse med anmeldte tilsyn og skærpede besøg.

Tilsynet har primært et kontrolperspektiv, men kan også have et udviklings- og læringsperspektiv.

Tilsyn varsles 6 uger før tilsynet foretages. Som bilag til varslingsbrevet vedlægges kommunens tilsynsmanual så tilbuddet har mulighed for at forberede sig på indholdet af tilsynet. Lederen af tilbuddet har pligt til at orientere brugere, pårørende og personale om tilsynet og muligheden for at få en samtale med de tilsynsførende, og det er forudsat at der ved de anmeldte tilsyn efter forudgående aftale også vil være samtale med en eller flere brugere – eller pårørende hvis brugerne på grund af meget lavt funktionsniveau ikke selv er i stand til at varetage deres interesser. Lederen har tillige pligt til at sende generelt materiale som skal indgå i tilsynet. Der udarbejdes en standardliste over dette materiale.

Tilsyn gennemføres altid af to tilsynsførende. Efter tilsynsbesøget udarbejdes der en foreløbig rapport, og det tilstræbes at den udarbejdes inden for 2-3 uger efter at tilsynet har fundet sted. Den foreløbige rapport får centret lejlighed til at komme med bemærkninger til, og på baggrund af høringssvaret udarbejdes der en endelig rapport.

Jeg beder om at få oplyst om centrets eventuelle kommentarer indarbejdes i den endelige rapport.

Den endelige rapport omfatter også de forhold som tilsynet bliver bekendt med ved de uanmeldte besøg. Jeg går ud fra at det alene sigter til de uanmeldte besøg der sker i forbindelse med de anmeldte besøg.

Jeg beder kommunen om at oplyse hvorfor de forhold som tilsynet bliver bekendt med ved de uanmeldte besøg, ikke indgår i den foreløbige rapport, og om centret også får lejlighed til at komme med bemærkninger til disse forhold inden den endelige rapport udsendes.

Jeg beder endvidere kommunen om at oplyse nærmere om den procedure der anvendes ved de uanmeldte tilsynsbesøg der ikke sker i forbindelse med anmeldte besøg, og ved de skærpede tilsynsbesøg.

Centerlederen skal sikre at brugere og pårørende kan få den endelige rapport at se når den foreligger.

På baggrund af den endelige rapport udarbejder centerlederen en handleplan der sendes til fagchefen som godkender handleplanen og har ansvaret for opfølgning herpå. En kopi af den godkendte handleplan sendes til de tilsynsførende så den kan indgå ved næste tilsyn.

Hvis de tilsynsførende under et tilsynsbesøg bliver opmærksomme på forhold der ikke kan vente på den endelige rapport, skal de underrette fagchefen der er ansvarlig for eventuelt at underrette direktion og udvalgsformand og at sikre nødvendig opfølgning.

Social- og Sundhedsudvalget i kommunen skal én gang om året have en samlet af-rapportering om tilsynsvirksomheden i form af et sammendrag over eventuelle problemstillinger og en oversigt over antallet af besøg. Når dette udvalg har behandlet sagen, offentliggøres sammendraget med resume fra hvert enkelt tilsynsbesøg på kommunens hjemmeside.

De generelle tilsyn foretages ifølge den introduktion til varetagelsen af tilsyn som kommunen har udarbejdet, på baggrund af lovregler, mål, kvalitetsstandarder og de retningslinjer der er fastsat for de enkelte centre. Tilsynene omhandler også de pædagogiske og behandlingsmæssige tilbud, målgruppe, fysiske rammer, personaleforhold, økonomiske forhold mv.

Det nærmere indhold af tilsynet fremgår af den tilsynsmanual som kommunen har udfærdiget. Der er tale om en standardmanual for alle boenheder og tilbudstyper inden for voksenhandicap- og socialpsykiatriområdet der vil blive individuelt tilrettet ud fra tilbudstype. Desuden vil der blive tilføjet spørgsmål på baggrund af det skriftlige materiale som tilsynet har modtaget fra det pågældende tilbud.

Selve tilsynsmanualen er et spørgeskema med spørgsmål inden for de forskellige temaer der indgår ved tilsyn. Manualen er opdelt i afsnit A-F der samlet er inddelt i 27 underpunkter der alle indeholder flere spørgsmål (undernumre). Afsnit A handler om brugerne og omfatter 14 underpunkter (1-14), afsnit B handler om personalet og omfatter 5 underpunkter (15-19), afsnit C handler om generelle forhold – drift og omfatter 2 forhold (20-21), afsnit D handler om særlige forhold og omfatter et enkelt underpunkt (22), afsnit E er et særligt spørgeskema for uanmeldte tilsyn der omfatter 3 punkter (23-25) og afsnit F er en spørgeguide til brug for interview med brugere (pkt. 26) og pårørende (pkt. 27) ved de anmeldte tilsyn.

Underpunkterne under afsnit A omfatter spørgsmål inden for følgende temaer: Arbejdsgrundlag, brugerindflydelse og -inddragelse, handleplaner, dokumentation, samarbejde med netværk, klager, visitation, brugernes økonomi, magtanvendelse, vold, sundhedsmæssige forhold, alkohol og stofmisbrug, personfølsomme oplysninger og samarbejde om børn af psykisk syge eller udviklingshæmmede forældre. Tilsammen er der 93 spørgsmål under dette afsnit.

Underpunkterne under afsnit B omfatter spørgsmål inden for følgende temaer: Personalepolitik, kompetenceudvikling, personalesammensætning, arbejdsmiljø og samarbejde. Tilsammen er der 28 spørgsmål under dette afsnit.

Underpunkterne under afsnit C omfatter spørgsmål om økonomi og bygningsmæssige forhold (i alt 11 spørgsmål), og underpunktet under afsnit D som nævnt særlige forhold (i alt 3 spørgsmål).

Underpunkterne under afsnit E (uanmeldte tilsyn) omfatter spørgsmål inden for følgende temaer: metoder og værdier, faglig udvikling og samarbejde. Tilsammen er der 12 spørgsmål under dette afsnit. Ved de uanmeldte tilsyn er der ifølge introduktionen og tilsynsmanualen især fokus på dagliglivet og omgangstonen, og der vil blive stillet spørgsmål til forhold som tilsynet undrer sig over.

Endelig omfatter underpunkterne under afsnit F som nævnt en spørgeguide til brug for interview med brugere (pkt. 26 med i alt 20 spørgsmål) og pårørende (pkt. 27 med i alt 7 spørgsmål) ved de anmeldte tilsyn.

Som nævnt kan der føjes yderligere spørgsmål til som opstår på baggrund af det materiale som tilsynet modtager fra det center som tilsynet skal foregå på, forud for tilsynet.

Jeg mener at der er tale om en omfattende og god manual for tilsynsbesøgene.

De to tilsynsførende der udfører tilsynene, hører organisatorisk under afdelingen Voksenhandicap og Socialpsykiatri i Ringkøbing-Skjern Kommune. Ifølge oplysninger på kommunens hjemmeside omfatter dette fagområde (foruden de syv centre) et specialteam der har følgende fire funktioner: myndighedsfunktion, planlægning og administration, konsulentfunktion for udviklingshæmmede og overordnet ledelse.

Myndighedsfunktionen har syv ansatte (en faglig koordinator og seks rådgivere) og varetager samtlige myndighedsopgaver inden for fagområdet, herunder rådgivning af og tilsyn med (private og) kommunale tilbud. Tilsyn foretages af to bestemte medarbejdere der begge også har andre opgaver i afdelingen. Dette fremgår af en oversigt over opgaver og opgavefordeling Voksenhandicap og Socialpsykiatri.

Under inspektionen oplyste den faglige koordinator fra kommunens myndighedsfunktion at der var fuld uafhængighed i tilsynsordningen i det tidligere Ringkøbing Amt, men at denne ordning ikke helt har kunnet videreføres af Ringkøbing-Skjern Kommune. Det havde nemlig ikke været muligt helt at få tilsynsfunktionen ud af afdelingen. De personer der foretager tilsyn, er således i samme afdeling som de andre ansatte (rådgivere) inden for området. De har (som nævnt) også andre opgaver end tilsynsopgaven, men ikke vedrørende de botilbud som de fører tilsyn med. De forlader desuden møder når der opstår spørgsmål som vil kunne kompromittere deres uafhængighed.

Jeg har tidligere udtalt mig om spørgsmålet om uafhængighed ved tilsyn, herunder når både den rådgivende og den tilsynsførende funktion organisatorisk ligger i samme (lille) afdeling. Jeg henviser senest til min rapport af 5. oktober 2007 om min inspektion den 16. april 2007 af bostedet Røbo der hører under Bornholms Regionskommune som ombudsmanden tidligere har inspiceret. I rapporten om inspektionen af Røbo udtalte jeg bl.a. følgende:

”Den 2. og 3. november 2004 foretog ombudsmanden sammen med direktør Jens Møller og fire af embedets øvrige medarbejdere inspektion af Bornholms Regionskommune.

I punkt 3.7. i opfølgingsrapport (nr. 2) af 20. marts 2007 skrev ombudsmanden således vedrørende spørgsmålet om et uafhængigt tilsyn:

’I rapporten [af 17. maj 2006] skrev jeg at jeg i forbindelse med direktør Jens Møllers besøg på Plejehjemmet Sønderbo havde noteret mig at det var blevet oplyst at der på ældreområdet er to tilsynsførende som organisatorisk er placeret under fagsekretariatet for ældre- og handicapområdet, således at den rådgivende og tilsynsførende funktion ligger samme sted.

...

Fagsekretariatet for ældre- og handicapområdet har udarbejdet et informationsmateriale om det kommunale tilsyn med plejebolighederne. Det fremgår heraf at regionsrådet har uddelegeret tilsynsopgaven til fagsekretariatet for ældre- og handicapområdet både med hensyn til det faglige, uanmeldte tilsyn og det dialogbaserede tilsyn. Det anføres at fagsekretariatet organisatorisk er adskilt fra bestiller- og udførerfunktionen og dermed er en uafhængig myndighed.

Som beskrevet ovenfor under pkt. 2 følger det af den valgte styreform i Bornholms Regionskommune at fagsekretariatene har den løbende (daglige) kontakt med virksomhederne på det pågældende område.

Til orientering kan jeg oplyse at Folketingets Ombudsmand i en inspektionsrapport af 11. august 2003 om inspektion den 12. maj 2003 af bostedet Bramsnæsvig har udtalt følgende vedrørende Roskilde Amts varetagelse af den rådgivende og tilsynsførende funktion:

'Som jeg gjorde opmærksom på under inspektionen, er det ikke uproblematisk at den samme konsulent (de samme to konsulenter) som indgår i det daglige samarbejde, også fører tilsyn med bostedet efter retssikkerhedslovens § 39. Denne vurdering bygger på det forhold at et løbende samarbejde – som utvivlsomt er nødvendigt og meget nyttigt – næppe kan undgå at kompromittere tilsynsmyndighedens uafhængighed. Det er væsentligt for begge parter – både bostedet og amtet – at der under et tilsynsbesøg er klare retningslinjer og klarhed over hvem der undersøger, og hvem der undersøges. Jeg er naturligvis opmærksom på at Roskilde Amt er et mindre amt, og at de ansatte på dette område derfor kender hinanden i større omfang end dette er tilfældet i større forvaltninger. Jeg er også opmærksom på at amtet under et eventuelt skærpet tilsyn (niveau 3) nedsætter en til lejligheden sammensat gruppe på tværs af de tre fagområder på Social- og Sundhedsforvaltningens område.

Når den konsulent der står for den daglige kontakt, også varetager tilsynet med det pågældende bosted, kommer konsulenten i et vist omfang til at undersøge sig selv. Konsulenten har løbende vejledt og bistået bostedet med forhold der indgår i tilsynet, og kan derfor vanskeligt karakteriseres som uafhængig. Konsulenten kan vanskeligt undgå at blive medansvarlig for forholdene på bostedet – i hvert fald for så vidt angår de forhold som konsulenten er blevet bedt om råd om. Gennemførelse af tilsynsbesøg på et bosted som konsulenten kender godt og dagligt har kontakt med, forudsætter efter min opfattelse klarhed over hvilken 'rolle' konsulenten har hvornår. Denne klarhed er vanskelig at opnå.

Tilsynet på voksenområdet i Roskilde Amt varetages som det fremgår, af de to samme pædagogiske konsulenter der varetager det daglige samarbejde. Man kunne overveje at lade den konsulent der ikke har den daglige kontakt med det pågældende bosted, gennemføre tilsynsbesøget, men dette gør efter min opfattelse ikke uafhængigheden meget større, idet den ene kollega så kommer til at undersøge den anden.

Efter min opfattelse kunne Roskilde Amt overveje at lade en udenforstående person (evt. fra en anden afdeling i forvaltningen) forestå tilsynsbesøgene. Jeg er opmærksom på at dette forudsætter at den pågældende har et godt kendskab til området.'

Som det fremgår af citatet, mener jeg at tilsynsmyndigheden som udgangspunkt bør organisere arbejdet på en sådan måde at den medarbejder der har den daglige kontakt med de pågældende institutioner/virksomheder, ikke samtidig bliver ansvarlig for tilsynet og udarbejdelse af tilsynsrapportens konklusioner og resultater.

På den baggrund beder jeg Bornholms Regionskommune redegøre for om, og i givet fald hvordan, regionskommunen sikrer at tilsynet på plejeboligområdet er uafhængigt.

Bornholms Regionskommune har i brevet af 17. november 2005 anført følgende:

'Tilsynsfunktionerne vil fra 1. januar blive krydset, således at medarbejdere, der rådgiver på handicapområdet, fører tilsyn med plejehjem/plejecentre på ældreområdet, og at medarbejdere, der rådgiver på ældreområdet, fører tilsyn med virksomhederne på handicapområdet.'

I en efterfølgende telefonsamtale blev Bornholms Regionskommune bedt om yderligere oplysninger vedrørende dette, herunder antallet af medarbejdere på de to nævnte områder og disses indbyrdes samarbejdsrelationer. I en e-mail af 1. december 2005 har Bornholms Regionskommune supplerende oplyst følgende:

'Oplysninger om personer der foretager tilsyn

Tilsyn på ældreområdet 2 medarbejdere

Tilsyn på handicapområdet varetages af 3 medarbejdere

Der er ikke personsammenfald. De fem medarbejdere er ansat i Fagsekretariatet for Ældre- og Handicapområdet, hver med eget kontor.'

Jeg har noteret mig de ændringer i tilsynet med ældre- og handicapområdet som Bornholms Regionskommune efter årsskiftet ville foretage.

Jeg beder regionskommunen om nærmere oplysninger om tilrettelæggelsen af hvem der forestår tilsynsbesøgene, herunder om regionskommunen vil sikre at tilsynsbesøgene bliver 'krydset' imellem de enkelte medarbejdere på henholdsvis ældre- og handicapområdet således at en ansat A ikke fører tilsyn med et område hvor ansvaret påhviler en medarbejder B der samtidig har til opgave at føre tilsyn med et område som den ansatte A har ansvaret for.

Til orientering for Bornholms Regionskommune kan jeg i forlængelse af det ovenfor (og i min foreløbige rapport af 23. august 2005) anførte om tilsynsvirksomheden i Roskilde Amt oplyse at jeg i en opfølgingsrapport af 28. maj 2004 om inspektionen den 12. maj 2003 af bostedet Bramsnæsvej henstillede til Roskilde Amt at overveje hvorledes det på en bedre måde kunne sikres at de personer der udførte tilsynsbesøg, for fremtiden ville være uafhængige af det bosted der førtes tilsyn med, herunder om ikke andre ansatte i forvaltningen end de to pædagogiske konsulenter der varetog den løbende kontakt med bostederne, ville kunne inddrages i tilsynsopgaverne. Jeg bemærkede (igen) at jeg var opmærksom på at

Roskilde Amt er et mindre amt, og at de ansatte på dette område derfor kender hinanden i større omfang end det er tilfældet i større forvaltninger.

Jeg bad amtet underrette mig om hvad min henstilling gav anledning til.

Roskilde Amt oplyste herefter at amtet fremtidigt ville lade tilsynet blive udført af én pædagogisk konsulent sammen med en fuldmægtig (AC), som bl.a. deltager i arbejdet med bostedernes driftsaftaler. Den pædagogiske konsulent vil ikke være den samme som der har den kontinuerlige kontakt til bostedet.'

Jeg tog det oplyste til efterretning og foretog mig herefter ikke videre vedrørende udførelsen af Roskilde Amts tilsynsforpligtelse.

Jeg beder Bornholms Regionskommune oplyse om det refererede giver regionskommunen anledning til at overveje om ansatte uden for ældre- og handicapsekretariatet bør deltage i eller forestå tilsynsbesøgene, herunder om dette praktisk set vil være en hensigtsmæssig løsning.

I den forbindelse er jeg opmærksom på at den begrænsede størrelse af Bornholms Regionskommune og det begrænsede antal medarbejdere sætter grænser for (variations)mulighederne ved tilrettelæggelsen af tilsynsbesøg.'

Bornholms Regionskommune har herefter i brevet af 10. november 2006 oplyst følgende:

'På baggrund af Ombudsmandens udtalelser om evt. tvivl om habilitet ved at medarbejdere i Fagsekretariatet for Ældre- og Handicapområdet førte tilsyn på området, hvor de selv var rådgivende over for virksomhederne, blev det foreslået direktionen, at tilsynet fra 1. januar 2006 fortsat blev udført af medarbejdere i fagsekretariatet, men sådan at medarbejdere, der har opgaver på handicapområdet førte tilsyn med plejehjem/plejecentre og medarbejdere, der har opgaver på ældreområdet, førte tilsyn på handicapområdet.

Da tilsynet skulle planlægge tilsyn efter de nye retningslinier, blev kommunen imidlertid opmærksomme på, at det efter vor opfattelse er en væsentlig kvalitet ved tilsynene, at de tilsynsførende har et grundigt kendskab til og indblik i det område, de skal føre tilsyn med. Dette har især betydning, hvis tilsynene ikke alene skal være en ren kontrolforanstaltning, men også anvendes i udviklingsøjemed, hvor der kan gives faglige anvisninger.

Det har også stor betydning, at medarbejdere, der har været med til at lave oplæg til retningslinier og tilrettelæggelse af opgaverne i virksomhederne til politisk behandling i fagudvalg og kommunalbestyrelse, kan følge op på beslutningerne og udnytte det indblik, de har til deres fagområde.

Nødvendigheden af, at tilsynsførende har et meget grundigt kendskab til deres tilsynsområde understreges af den senere tids sager i den landsdækkende presse, hvoraf det også fremgår, at der har været mangler ved tilsynet.

Ud fra ovenstående har vi fortsat tilsynet ud fra tidligere retningslinier, så vi udnytter medarbejdernes kompetencer bedst muligt. Kommunen er opmærksom på risikoen for uvildighed, men mener netop ved denne opmærksomhed, at opgaverne godt kan forvaltes sagligt og fagligt.

Ovenstående er tidligere på året mundtligt meddelt direktør Orla Kristiansen og det er oplyst, at der vil komme et skriftligt oplæg til direktionen med indstilling om, at tilsynet fortsat føres af medarbejdere inden for deres arbejdsområde. Denne indstilling er desværre endnu ikke udformet og fremsendt. Det vil ske snarest.'

...

I servicelovens § 151 er fastsat nærmere bestemmelser om tilsynet med bl.a. plejehjem. Heraf fremgår det bl.a. hvor mange anmeldte og uanmeldte årlige tilsynsbesøg kommunalbestyrelsen som minimum skal gennemføre. I bestemmelsens stk. 2, 2. pkt., er det fastsat at tilsynet ikke må varetages af leverandører eller personer der udfører opgaver på området.

Jeg forstår på regionskommunens seneste oplysninger at regionskommunen endnu ikke har (eller i hvert fald i november 2006 endnu ikke havde) truffet en endelig beslutning om hvem der skal forestå og deltage i kommunens tilsynsbesøg på plejeboligområdet.

Videre forstår jeg at kommunen (nu) er af den opfattelse at nært kendskab til de steder der skal føres tilsyn med, skal prioriteres frem for uafhængighed og uvildighed. Kommunen har til støtte herfor bl.a. anført at kommunen ønsker at drage fordel af medarbejdernes kendskab til deres fagområde, herunder at bruge dette kendskab i udviklingsøjemed.

Jeg er ikke enig i kommunens synspunkt. Det er fortsat min opfattelse at det bør sikres at tilsynet er uvildigt og uafhængigt, og at den tilsynsførende og den rådgivende funktion derfor bør adskilles således at de medarbejdere der har den løbende (daglige) kontakt med virksomhederne, ikke samtidig fører tilsyn med de pågældende virksomheder. Jeg henviser til det som ovenfor er citeret fra min rapport af 17. maj 2006.

Den ordning som regionskommunen i brevet af 17. november 2005 oplyste at kommunen efter årsskiftet ville gøre brug af, sikrer efter min umiddelbare opfattelse heller ikke i tilstrækkelig grad uafhængighed. Jeg henviser til at en sådan ordning indebærer at kollegaer der efter det oplyste arbejder forholdsvis tæt sammen i samme fagsekretariat, kommer til at undersøge og kontrollere hinandens arbejde.

Jeg henstiller igen til regionskommunen at overveje at lade en udenforstående person (evt. fra en anden afdeling i forvaltningen) forestå tilsynsbesøgene. Jeg er opmærksom på at dette forudsætter at den pågældende har et (godt) kendskab til området. Jeg henviser til det ovenfor anførte vedrørende Roskilde Amt. Jeg henviser også til at jeg i min endelige rapport bad regionskommunen om at oplyse om det i rapporten refererede vedrørende Roskilde Amt gav regionskommunen anledning til at overveje om ansatte uden for ældre- og handicapsekretariatet

burde deltage i eller forestå tilsynsbesøgene, herunder om dette praktisk set ville være en hensigtsmæssig løsning.

Jeg beder regionskommunen om at oplyse hvad min henstilling og mine bemærkninger giver kommunen anledning til.

Hvis regionskommunen ikke umiddelbart er indstillet på at følge min henstilling, anmoder jeg regionskommunen om at tage kontakt til Socialministeriet for at få ministeriets vurdering af sagen. Jeg anmoder om at regionskommunen i givet fald hører Socialministeriets syn på sagen før jeg modtager underretning om regionskommunens endelige standpunkt.

...

I forlængelse af inspektionen på Røbo havde jeg og to af mine medarbejdere et møde den 17. april 2007 med repræsentanter fra Bornholms Regionskommune, herunder en af kommunens vicedirektører. På mødet uddybede jeg ombudsmandens ovenfor nævnte opfattelse på området. Jeg nævnte bl.a. at en løsningsmulighed efter min opfattelse ville kunne bestå i at 'tilsynsteamet' udgøres af en administrativ medarbejder fra en anden del af forvaltningen og den 'daglige' konsulent fra Fagsekretariatet for Ældre- og Handicapområdet. Den administrative medarbejder – som skal være den ansvarlige for tilsynet og rapporten herom – vil i så fald skulle stå for kontroldelen af tilsynet, og den daglige konsulent vil skulle yde den faglige bistand i forbindelse med gennemførelsen af tilsynet.

Ovennævnte afsnit om habiliteten i forbindelse med kommunens tilsyn vedrører umiddelbart kun plejehjem/plejecentre. Der er imidlertid en sådan sammenhæng med området vedrørende habilitet ved tilsyn med sociale bosteder at jeg har besluttet – i denne sag om Røbo – at afvente resultatet i den ovennævnte sag.”

Ombudsmanden modtog herefter et brev af 18. december 2007 hvori Bornholms Regionskommune skrev følgende:

”Fagsekretariatet for Ældre- og Handicapområdet fører tilsyn med plejehjem og plejecentre, og de tilsynsførende har samtidig en rådgivende funktion på området, hvilket der er stillet spørgsmål ved. Som bekendt arbejder man med en model, hvor fagkonsulenter fører tilsyn på handicapområdet og fagkonsulenter på ældreområdet fører tilsyn på handicapområdet. En model hvorefter personale fra andre dele af forvaltningen udøver tilsynsfunktionen har været overvejet, men det skønnes ikke, at der hos disse personer er tilstrækkelig faglig indsigt til at foretage et korrekt og brugbart tilsyn. Regionskommunen har derfor fulgt ombudsmandens råd om at tage kontakt til Socialministeriet – nu Velfærdsministeriet, og der er aftalt møde til den 22. januar 2008.”

Ombudsmanden har i en opfølgingsrapport nr. 3 af 11. februar 2008 i inspektionssagen vedrørende Bornholms Regionskommune bedt kommunen om at underrette ham om udfaldet af mødet med Velfærdsministeriet den 22. januar 2008, herunder mødets

betydning for regionskommunens endelige standpunkt om hvem der skal forestå og deltage i regionskommunens tilsynsbesøg på plejeboligområdet.

Jeg har noteret mig at de medarbejdere der fører tilsyn med Ringkøbing-Skjern Kommunes botilbud mv., ikke udfører andre opgaver i relation til de botilbud mv. som de fører tilsyn med; de pågældende hører imidlertid organisatorisk under samme afdeling som de medarbejdere der har sådanne opgaver, og de kontrollerer derfor for så vidt (nære) kollegaers arbejde.

*Jeg beder kommunen om at uddybe det oplyste under inspektionen om tilrettelæggelsen af tilsynsvirksomheden. Jeg afventer i øvrigt resultatet af mødet med Velfærdsmi-
nisteriet i sagen om inspektionen af Bornholms Regionskommune.*

7.3 Tilsynsbesøg på Skelbæk Centret

Ringkøbing-Skjern Kommune har som tidligere nævnt endnu ikke foretaget tilsyn på Skelbæk Centret, men der foreligger rapporter fra Ringkøbing Amts tilsyn i 2005 på henholdsvis MSM og de to botilbud som blev nedlagt i forbindelse med etableringen i 2007 af Holmelunden.

Da amtet er nedlagt, foretager jeg mig ikke noget i anledning af amtets rapporter.

Opfølgning

Som det fremgår af de enkelte punkter ovenfor, har jeg i flere tilfælde bedt Skelbæk Centret og/eller Ringkøbing-Skjern Kommune om nærmere oplysninger mv. vedrørende forskellige forhold. Jeg beder om at disse oplysninger mv. fra centret sendes gennem kommunen for at kommunen kan få lejlighed til at kommentere det som centret anfører.

Underretning

Denne rapport sendes til Skelbæk Centret, Ringkøbing-Skjern Kommune, Folketingets Retsudvalg, Center for Ligebehandling af Handicappede og til Skelbæk Centrets beboere og brugere samt deres pårørende.

Lennart Frandsen
Inspektionschef